

Vetenskapsrådet

UTBILDNINGSVETENSKAPENS FÖRANKRING I DISCIPLINER

Kompletterande inventering av forskning
finansierad av Vetenskapsrådet genom
utbildningsvetenskapliga kommittén 2005–2011

UTBILDNINGSVETENSKAPENS FÖRANKRING I DISCIPLINER

Kompletterande inventering av forskning finansierad av
Vetenskapsrådet genom utbildningsvetenskapliga kommittén 2005–2011

Mikael Börjesson, Donald Broady, Tobias Dalberg och Josefine Krih.
Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi (SEC),
Uppsala universitet.

INNEHÅLL

FÖRORD	3
SAMMANFATTNING.....	4
INLEDNING	6
Bakgrund.....	6
Uppdraget	6
Material.....	7
Databasen	7
Uppgifter om forskningsprojekten.....	7
Uppgifter om huvudsökande och medsökande.....	7
Uppgifter om lärosäten	7
Kategoriseringar.....	8
Kategorisering av forskningsämnen.....	8
Kategorisering av ämnesområden	8
Kategorier av lärosäten	9
FINANSIERADE FORSKNINGSPROJEKT 2005–2011	10
Självangivna ämnen.....	10
En översiktsbild.....	10
Förhållande mellan första ämne och andra och tredje ämne	12
Förändringar över tid	13
Huvudsökandes ämnestillhörighet.....	16
Disputationsämne	16
Ämnen utifrån tjänstebenämningar	18
Förhållande mellan disputationsämne och tjänsteämne.....	20
Medsökandes ämnestillhörighet	21
Disputationsämne	21
Ämnen utifrån tjänstebenämningar	24
Förhållande mellan huvudsökandes och medsökandes ämnestillhörighet.....	25
Skillnader mellan lärosätena.....	29
UVKs kategorisering och projektens och sökandes ämnestillhörighet	34
SAMVERKAN 2010 OCH 2011.....	38

FÖRORD

Utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) tar regelbundet fram sammanställningar för att beskriva forskningen inom det utbildningsvetenskapliga området och hur den utvecklas. En inventering av svensk utbildningsvetenskaplig forskning för åren 2005–2010 har nyligen genomförts av forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi (SEC) vid Uppsala universitet (VR:s rapportserie 2:2011). Den rapporten visar att forskningen bedrivs inom ett stort antal discipliner och är koncentrerad till ett antal större miljöer, med olika forskningsfokus, vid landets största universitet.

I regleringsbrevet för 2012 fanns ett uppdrag från regeringen som innebar att VR särskilt skulle redogöra för vilka vetenskapliga discipliner de beviljade forskningsprojekten för utbildningsvetenskap tillhör, dels redogöra för resultaten av rådets arbete med att initiera och stödja ämnesövergripande satsningar på forskning.

UVK gav mot denna bakgrund ett nytt uppdrag till SEC att komplettera tidigare inventering kring frågan gällande disciplinär tillhörighet samt att göra en analys av forskningsområdet med avseende på mångvetenskaplighet, disciplinär bredd samt flerdisciplinärt samarbete. Det är denna rapport som här presenteras.

Stockholm i mars 2013

Elisabet Nihlfors
Huvudsekreterare

SAMMANFATTNING

Denna rapport har sammanställts på uppdrag av Vetenskapsrådet genom utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) i syfte att komplettera den kartläggning som inleddes med rapporten *Inventering av svensk utbildningsvetenskaplig forskning*, 2011. Det huvudsakliga uppdraget har varit att samla in uppgifter om disciplinär tillhörighet för de huvudsökande vilka fått sina projektansökningar beviljade året 2011 (dessa uppgifter förelåg redan för åren 2005–2010), att för samtliga år 2005–2011 samla in uppgifter om disciplinär tillhörighet för medsökande, samt ”att göra en analys av forskningsområdet med avseende på mångvetenskaplighet, disciplinär bredd och flerdisciplinära samarbeten”. Rapportens huvudfråga är i vilken utsträckning och på vad sätt psykologer, sociologer, pedagoger, statsvetare och så vidare bidrar till det utbildningsvetenskapliga forskningsområdet.

I samband med den inventering av utbildningsvetenskaplig forskning som genomfördes 2010 och rapporterades 2011 skapade vi en samlad databas med uppgifter om externa bidrag som förekommer i projektdatabaserna hos Vetenskapsrådet (VR), Riksbankens Jubileumsfond (RJ) och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS). Perioden var de sex åren fr.o.m. 2005 t.o.m. 2010. Vår databas har nu kompletterats med uppgifter om bidrag beviljade av UVK år 2011. Vidare har vi tillfört information från själva projektansökningarna samt information om projektmedarbetarna insamlad från diverse håll. Vi har utgått från den klassificering av forskningsämnen som Vetenskapsrådet använder, SCBs klassificering i forskningsämnen, och framför allt använt den version som var gällande fram till 2010, *Nationell förteckning över forskningsämnen*. Utifrån denna klassificering har vi skapat egna mer aggregerade kategorier avvägda för att passa utfallet i våra analyser. I analyserna har vi i detta sammanhang avgränsat oss till projektbidrag finansierade av VR genom den utbildningsvetenskapliga kommittén.

Den som söker projektbidrag från Vetenskapsrådet ska ange minst ett och högst tre forskningsämnen enligt principen det mest relevanta först. Bland förstahandsvalen 2005–2010 framträder en stark inriktning mot utbildningsspecifika ämnen med, i fallande ordning, Utbildningssociologi, Övrig pedagogik, Ämnesdidaktik: naturvetenskap/matematik, Allmän didaktik, Pedagogik och Specialpedagogik som de mest frekvent angivna. En något större ämnesmässig spridning uppstår när andra- och tredjehandsvalen beaktas. Mer generella ämnen som Historia och Sociologi tillkommer då. Noterbart är att Pedagogik- och Didaktikämnen som grupp är centrala bland de självangivna ämnena. Dessa ämnen nämns oftast som förstaämne, och förekommer de inte som förstaämne nämns de som andra- eller tredjeämne. Dominansen av ämnena Pedagogik/Didaktik är förhållandevis påtaglig över åren. 2011 utgörs hela 81 procent av det första självangivna ämnet av denna aggregerade kategori. På en mer precis nivå kan en svag tendens till att Pedagogik tappar mark mot Didaktik (här både Allmän didaktik och Ämnesdidaktik) skönjas. Humaniora tappar successivt över hela perioden medan Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik går framåt.

Pedagogik är det enskilt största disputationsämnet bland de huvudsökande. Tillsammans med disputerade i Didaktik (inklusive Ämnesdidaktik och Pedagogiskt arbete/Lärande) når vi drygt 50 procent. Humaniora svarar för 19 procent och Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik för 28 procent. Sett till ämnen utifrån tjänstebestämmingar dominerar de pedagogiska och didaktiska ämnena som står för 55 procent av tjänsteämnena. Värt att notera är att dessa tjänster också befolkas av disputerade från andra discipliner, och att Pedagogik är något större som disputationsämne än tjänsteämne medan Didaktik är klart större som tjänsteämne än som disputationsämne. Sett över tid har Pedagogik som tjänsteämne gått tillbaka över åren medan Allmän didaktik, Ämnesdidaktik och Pedagogiskt arbete/Lärande successivt ökar.

Vad gäller de medsökandes disputationsämne avviker fördelningen inte på något avgörande sätt från de huvudsökandes disputationsämne. Pedagogik är i särklass störst. Utvecklingen över tid är slående stabil. Pedagogik- och Didaktikämnen ökar över tid och dominerar klart 2011, då 58 procent av de medsökande disputerat i något av dessa ämnen. Fördelningen mellan olika tjänsteämnen för de medsökande motsvarar i stort sett fördelningen mellan disputationsämnen.

Det blir påtagligt när man studerar förhållandet mellan huvudsökandes och medsökandes ämnestillhörighet att forskare inom ett ämne/ämnesområde primärt samarbetar med andra inom samma område. Detta samband varierar i styrka från ett ämnesområde till ett annat. För projekt där huvudsökande dis-

puterat inom Pedagogik/Didaktik har 57 procent av alla medsökande disputerat inom samma ämnesområde. Motsvarande andel för Humaniora är 49 procent och för Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik 47 procent. På mer detaljerad nivå kan vi se att huvudsökande som disputerat i Pedagogik ofta har medsökande med samma disputationssämne, medan Didaktik (Ämnesdidaktik och Allmän didaktik) är mer sparsamt förekommande. Huvudsökande med Ämnesdidaktik som disputationssämne samarbetar oftast med andra ämnesdidaktiker men samarbetar också i relativt stor utsträckning med disputerade i Pedagogik. Sammanfattningsvis framgår det tydligt att när huvudsökande disputerat i ett annat ämne än Pedagogik/Didaktik finns ofta samarbete med en medsökande från något av dessa ämnen med i projektet, vilket pekar på dessa ämnens centrala ställning inom den utbildningsvetenskapliga forskningen.

Vid den tidigare kartläggningen spårade vi en intressant arbetsdelning lärosätena emellan. Den utbildningsvetenskapliga forskningen var vid vissa lärosäten och vissa typer av lärosäten starkt koncentrerad till ämnena Pedagogik och Didaktik, vid andra mer spridd på olika ämnen. Föreliggande rapporter mer precisa analyser pekar i samma riktning. Sett till angivna ämnen är universiteten i Göteborg och Umeå samt högskolorna starkast förknippade med ämnena Pedagogik och Didaktik. I kontrast till dessa står de lärosäten som har en förhållandevis stark betoning på humaniora (universiteten i Lund och Uppsala samt fackhögskolorna) och på Annan samhällsvetenskap än pedagogik och didaktik (universiteten i Lund, Linköping och Uppsala). Ser man till huvudsökandes disputationssämne förändras bilden något då Stockholms universitet är det lärosäte som har de största andelarna disputerade i Pedagogik/Didaktik, följt av kategorin högskolor. Beaktar man tjänsteämne kvarstår Stockholms universitet som det lärosäte som har största andelen inom Pedagogik/Didaktik, följt av Göteborgs universitet och Umeå universitet. Läger man därtill medsökandes disputationssämne och tjänsteämne förstärks bilden av att vissa lärosäten har en tyngdpunkt i Pedagogik/Didaktik, med undantag för Stockholms universitet som har en förhållandevis låg andel medsökande inom dessa ämnen.

Ämnesgruppen Pedagogik/Didaktiks dominans är påtaglig även när man analyserar fördelningen av angivet ämne samt huvud- och medsökandes disputationssämne och tjänsteämne bland de åtta områden som UVK har till grund för sina beredningsgrupper. Pedagogik och Didaktik är största ämnesgrupp som första angivna ämne för sex av åtta kategorier (de två undantagen är Utbildningshistoria och Utbildningssystem). För fem av de åtta kategorierna är Pedagogik och Didaktik också störst för andra och tredje ämne.

Som ett tilläggsuppdrag har samverkan i olika former analyserats för åren 2010 och 2011, eftersom man från och med utlysningen 2011 tog bort kravet på samverkan. En första observation är att andelen projekt som har någon medverkande utöver huvudsökande inte förändrats mellan 2010 och 2011. Anmärkningsvärt är då att det 2010 saknas medverkande utöver huvudsökande i en tredjedel av projekten. Vidare har antalet medsökande från andra lärosäten än världlärosätet ökat till 2011, liksom andelen medsökande från en disciplin utanför huvudsökandes disciplinära tillhörighet. Den generella slutsatsen man kan dra gällande samverkan 2010 och 2011 är att det finns lite som tyder på att samverkan minskat på något avgörande sätt. Underlaget har dock varit kvantitativt litet liksom den undersökta tidsperioden, varför vi rekommenderar att utvecklingen följs upp om några år då det kommer att finnas bättre underlag för mer stabila jämförelser.

INLEDNING

Bakgrund

Denna rapport, sammanställd på uppdrag av Vetenskapsrådet genom dess utbildningsvetenskapliga kommitté (UVK), kompletterar på några punkter den kartläggning som inleddes med en tidigare rapport *Inventering av svensk utbildningsvetenskaplig forskning*, Vetenskapsrådets Rapportserie 2:2011. Båda rapporterna har tillkommit inom Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi (SEC) vid Uppsala universitet som fick det ursprungliga uppdraget i juni/juli 2010.

Den nämnda tidigare rapporten gav en översiktlig bild av den utbildningsvetenskapliga forskningen, definierad som ”den forskning som inom en rad ämnen ägnas åt bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande”. Det viktigaste underlaget var uppgifter om forskningsprojekt och forskningsprogram som enligt denna breda definition kunde kategoriseras som utbildningsvetenskapliga och som under sexårsperioden 2005–2010 erhållit bidrag från de dominerande finansiärerna Vetenskapsrådet (VR), Riksbankens Jubileumsfond (RJ) och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS). Den karta över forskningslandskapet som tecknades byggde därför i hög grad på uppgifter om den externfinansierade forskningen, medan det visade det sig ogörligt att på systematiskt vis samla in upplysningar om forskningen finansierad med anslag från lärosätena (s.k. fakultetsanslag).

Annat material som utnyttjades för rapporten 2011 var uppgifter från lärosätena om deras forskning av utbildningsvetenskaplig relevans, bland annat i samband med deras till Högskoleverket inlämnade examensrättsansökningar. Vidare användes översikter som UVK tagit fram, synpunkter från enskilda forskare som UVK samlat in, jämte den information som lärosäten, institutioner, forskargrupper och enskilda forskare gjort tillgänglig på webben.

I början av 2012 var det dags att dels komplettera med information för året 2011, dels återvända till hela det samlade materialet för att besvara några frågor som inte hanns med i första omgången. Därför det nya uppdrag som härmed redovisas.

Uppdraget

Uppdraget som UVK i januari 2012 gav till SEC är av begränsad omfattning.

- Att komplettera den tidigare inventeringen genom att samla in uppgifter om disciplinär tillhörighet (ämnestillhörighet) för de huvudsökande (oftast detsamma som projektledare) vilka fått sina projektansökningar beviljade året 2011. (För åren 2005–2010 förelåg dessa uppgifter.)
- Att för samtliga år 2005–2011 samla in uppgifter om disciplinär tillhörighet (ämnestillhörighet) för medsökande, det vill säga mer framträdande projektmedarbetare. Att uppgifter om medsökande saknades i den tidigare inventeringen var en brist som härmed således avhjälpes.
- Att göra en analys av forskningsområdet med avseende på mångvetenskaplighet, disciplinär bredd och flerdisciplinära samarbeten.

Uppdraget rör således framför allt projektens, de vetenskapliga ledarnas och medarbetarnas förankring i olika discipliner. Enkelt uttryckt är huvudfrågan i vilken utsträckning och på vad sätt psykologer, sociologer, pedagoger, statsvetare och så vidare bidrar till det utbildningsvetenskapliga forskningsområdet. Vi har i detta sammanhang avgränsat oss till av UVK beviljande forskningsprojekt. Vi exkluderar med andra ord dels forskning med andra finansiärer, dels postdoktorsbidrag m.m. som beviljats av UVK men som här inte räknas som forskningsprojekt.

Material

Liksom i föregående rapport har vi använt en relativt bred definition av utbildningsvetenskaplig forskning, nämligen ”forskning om bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande”. Denna definition används av UVK. Att den också är allmänt spridd bland lärosätena framgick av vår föregående kartläggning.

Huvuduppgiften i denna kompletterande inventering är som nämnts att analysera ämnes- och disciplintillhörighet för utbildningsvetenskapliga projekt och för projektledare och medarbetare verksamma inom desamma. Till att börja med har vi vaskat fram information om ämnes- och disciplintillhörigheter och prövat olika metoder för att kategorisera denna information. Låt oss börja med det första, informationskällorna.

Databasen

I samband med den inventering av utbildningsvetenskaplig forskning som genomfördes 2010 och rapporterades 2011, skapade vi en samlad databas med uppgifter om externa bidrag (ordet ”extern” anger en åtskillnad från lärosätenas egna anslag till forskning) som förekommer i projektdatabaserna hos Vetenskapsrådet (VR), Riksbankens Jubileumsfond (RJ) och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS). Perioden var de sex åren fr.o.m. 2005 t.o.m. 2010. Vår databas har nu kompletterats med uppgifter om bidrag beviljade av UVK år 2011. Vidare har vi tillfört information från själva projektansökningarna samt information om projektmedarbetarna insamlad från diverse håll. Databasen har också kompletterats med information hämtad från webben, där framför allt universitetens, institutionernas och forskningsgruppernas sajter varit viktiga informationskällor.

Uppgifter om forskningsprojekten

Forskningsämne i ansökan

Varje forskare som lämnar in en ansökan till VR skall i webbformuläret ange upp till tre forskningsämnen benämnda i enlighet med SCBs klassificering. För åren 2005 till 2010 gällde *Nationell förteckning över forskningsämnen*, som utnyttjar en 4-ställig kod vilken i VRs formulär varit utvidgad till en 6-ställig version. Från och med 2011 gäller dock *Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011*, en 5-ställig kod med färre kategorier än den 6-ställiga version som tidigare använts av VR.

Ämnesområde/Målområde

Den huvudsökande fyller också i uppgift om ämnesområde och delområde enligt de kategorier som VR tagit fram. UVK använder sig av åtta kategorier: Utbildningshistoria, Utbildningssystem, Värdefrågor, Individens lärande, Grupprocesser, Didaktik, Professioner samt Effektstudier (se vidare nedan under rubriken Kategoriseringar). Notera att flertalet av dessa ämnesområdeskategorier *inte* sammanfaller med etablerade benämningar på discipliner eller forskningsämnen. Undantagen är Didaktik och Utbildningshistoria.

Uppgifter om huvudsökande och medsökande

Till ansökningarna fogar den huvudsökande CV för sig själv och för sina medsökande. Av dessa framgår ofta ämne för doktorsexamen. I en del fall kan information om ämnestillhörighet även hämtas från uppgifter om ämne för docentur och benämning på professors- och lektorsanställning. Vi har även kompletterat informationen med uppgifter hämtade från webben.

Uppgifter om lärosäten

Ur databasen har vi använt information om till vilket lärosäte och vilken institution projekten är förlagda. Vi har därefter indelat lärosätena i större kategorier, se vidare nedan.

Kategoriseringar

Kategorisering av forskningsämnen

Den viktigaste utgångspunkten för vår analys är uppgifter av olika slag som rör forskningsämnen. För att erhålla en enhetlig kategorisering av dessa har vi utgått från SCBs klassificering av forskningsämnen, *Nationell förteckning över forskningsämnen*, som gällde fram till 2010.¹ Denna klassificering har flera fördelar. Den viktigaste är att den version så som den använts i VRs ansökningsförfarande är förhållandevis precis. Inom den utbildningsvetenskapliga forskningens enskilt största område, pedagogik och didaktik, skiljer den ut en rad olika mer precisa forskningsämnen. En annan fördel är att det inte finns någon särskild kategori för utbildningsvetenskaplig forskning. Således är ingen förhandsdefinition av det utbildningsvetenskapliga området inbyggd i klassificeringen vilket är en fördel eftersom det gör det lättare att empiriskt undersöka var gränsen kring området kan tänkas gå.

Ett allvarligt problem för analysen av forskningsämnen är att den nya klassificeringen, *Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011*, så som den används i Vetenskapsrådets ansökningsformulär är mindre precis. Därmed försvåras jämförelser över tid. För att ta ett exempel. *Nationell förteckning över forskningsämnen* skiljer mellan sex olika versioner av didaktik: Allmän didaktik, Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik, Ämnesdidaktik språk, Ämnesdidaktik estetiska ämnen, Ämnesdidaktik samhällsvetenskap/humaniora och Ämnesdidaktik yrkesämnen, medan den nya standarden har en enda kategori, Didaktik rätt och slätt. Inom andra områden saknas kategorier helt. Kategorier som är frekvent använda fram till 2010 såsom utbildningshistoria, utbildningssociologi och specialpedagogik försvinner ur 2011 års standard. Även om det över lag är färre kategorier i den nya klassificeringen tillförs några kategorier som saknas i den tidigare klassificeringen (exempelvis Lärande och Pedagogiskt arbete). Detta försvårar jämförelser mellan ämnesklassificeringar vid olika tidpunkter. Vi har försökt överbrygga detta problem genom att utgå från den tidigare och mer mest precisa klassificeringen, *Nationell förteckning över forskningsämnen*, och vid behov av jämförelse med tiden efter 2010 genomfört dessa på en mer aggregerad nivå, där olikheterna mellan standarderna blir mindre problematiska.

Vi har använt SCBs klassificering av forskningsämnen, *Nationell förteckning över forskningsämnen*, för följande uppgifter:

- de uppgifter om max tre forskningsämnen som de sökande själva anger i ansökningsformuläret²
- huvudsökandes disputationssämne (från CV och webb)
- huvudsökandes tjänst/anställning vid ansökningstillfället (från CV och webb)
- medsökandes disputationssämne (från CV och webb)
- medsökandes tjänst/anställning vid ansökningstillfället (från CV och webb).

Detta angreppssätt gör det möjligt att analysera relationerna mellan vilka forskningsämnen som de sökande anger i ansökan och vilka forskningsämnena som de huvudsökande och medsökande representerar.

Kategorisering av ämnesområden

Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté har definierat åtta övergripande ämnesområden, en indelning som växt fram under loppet av UVKs levnad och visat sig fungera någorlunda för att karaktärisera projekt. Dessa är:

1. Utbildningshistoria: Forskning inriktad på att beskriva och analysera t.ex. ämnesutvecklingen inom olika utbildningssystem.
2. Utbildningssystem: Forskning om betygs- och urvalssystem, läroplansteori, styrning och ledning, utbildningsekonomi, utbildningspolitik/policy och liknande.

¹ Se http://www.scb.se/Pages/Standard____24458.aspx

² För 2011 har vi här utgått från den nya standarden, *Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011*.

3. Värdefrågor: Forskning om demokrati, etik- och moralfrågor, frågor inom pedagogisk filosofi och liknande.
4. Individens lärande: Forskning om kunskapsutveckling, IKT, frågor inom pedagogisk psykologi och utvecklingspsykologi med fokus på individen och liknande.
5. Grupprocesser: Forskning om kunskapsutveckling, IKT, frågor inom pedagogisk psykologi, utvecklingspsykologi och sociologiska studier med fokus på gruppen och liknande.
6. Didaktik: Forskning med inriktning på både allmänna och ämnesspecifika didaktiska frågeställningar, även inom specialpedagogik.
7. Professioner: Forskning om lärares arbete och yrkesidentitet, lärarutbildning, skolledares arbete, karriärval och vägledning och liknande.
8. Effektstudier : Forskning om reformers effekter, produktivitet, effektivitet och liknande.

UVK har i sitt eget arbete i samband med utlysningar och beredning tillämpat en indelning i fyra beredningsgrupper. De nämnda åtta ämnesområdena är fördelade över beredningsgrupperna på följande sätt:

- värden och föreställningar (områdena 1 Utbildningshistoria och 3 Värdefrågor)
- individens lärande (områdena 4 Individens lärande och 5 Grupprocesser)
- systemfrågor (områdena 2 Utbildningssystem, 7 Professioner och 8 Effektstudier)
- didaktik (område 6 Didaktik).

Vilka ämnesområden och vilka beredningsgrupper som de sökande väljer att rikta sin ansökan till ger ytterligare information om den ämnesmässiga kontext inom vilken de orienterar sig.

Kategorier av lärosäten

I några analyser kommer vi att redovisa resultat på lärosätetsnivå. Det är naturligtvis intressant att särredovisa enskilda lärosäten, vilket också kommer att göras för de etablerade *universitet* (de i Uppsala, Lund, Stockholm, Göteborg, Linköping och Umeå). Därutöver används aggregerade kategorier: *yngre universitet* (Karlstads universitet, Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet och Örebro universitet), *fackhögskolor* (tekniska högskolor, konstnärliga högskolor, Handelshögskolan i Stockholm, Karolinska institutet, med flera), *högskolor* (exempelvis Högskolan Dalarna, Högskolan i Gävle, Malmö högskola, Södertörns högskola) samt *forskningsinstitut* (Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Institutet för framtidsstudier, Kungliga vetenskapsakademien och Stockholm Environment Institute).

FINANSIERADE FORSKNINGSPROJEKT 2005–2011

Självangivna ämnen

Den som söker projektbidrag från Vetenskapsrådet ska ange minst ett och högst tre forskningsämnen enligt principen det mest relevanta först. Det gör det möjligt för oss att i ansökningarna hämta information om hur de sökande själva önskar framställa projektets disciplinära hemvist. Termen ”självangivna ämnen” nedan avser hur de sökande fyllt i detta avsnitt av ansökningsformuläret. För jämförbarhetens skull beaktar vi endast av UVK beviljade bidrag, och bland dessa enbart dem som avser forskningsprojekt. I och med att kategoriseringen ändras fr.o.m. 2011 tvingas vi vid vissa mer precisa jämförelser att göra halt vid år 2010.

En översiktssbild

På den mest detaljerade nivån svarar de tio mest frekvent angivna ämnena åren 2005–2010 för 114 av 175 (65 procent) av de beviljade bidragen. Som framgår av tabell 1 toppas denna lista av Utbildningssociologi, 25 projekt, Övrig pedagogik, 15 projekt, samt Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik, 14. Därefter följer Allmän didaktik, 12, Pedagogik och Specialpedagogik, 11, Pedagogisk psykologi, 9, samt Utbildningshistoria, 6. Uppenbart är att samtliga dessa ämnen är specialiserade mot utbildningsområdet. Först på åttonde plats (tillsammans med Utbildningshistoria) kommer ett ämne som inte primärt fokuserar utbildningsområdet, Sociologi, med 6 projekt.

Tabell 1. Självangivet första ämne för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2010. Antal.

Ämne	n	Ämne	n	Ämne	n
Utbildningssociologi	25	Konstvetenskap	2	Rättsvetenskap	1
Övrig pedagogik	15	Musikvetenskap	2	Karriärval och vägledning	1
Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik	14	Engelska språket	2	Psykologi	1
Allmän didaktik	12	Tvåspråkighet	2	Etnografi	1
Pedagogik	11	Läroplansteori	2	Familjeforskning	1
Specialpedagogik	11	Ämnesdidaktik språk	2	Ungdomsforskning	1
Pedagogisk psykologi	9	Socialantropologi	2	Rättssociologi	1
Utbildningshistoria	6	Statsvetenskap	2	Forskning om Europa	1
Sociologi	6	Religionsvetenskap	1	Kulturgeografi	1
Pedagogisk filosofi	5	Vetenskapsteori	1	Nationalekonomi	1
Forskning om offentlig sektor	4	Idé- o lärdoms historia	1	Informationsteknologi	1
Svenska språket	3	Ekonomisk historia	1	Statistik	1
Vårdpedagogik	3	Teknik och kultur	1	Medie- och kommunikationsvetenskap	1
Ämnesdidaktik estetiska ämnen	3	Estetik	1	Europeiskt forskningssamarbete	1
Ämnesdidaktik samhällsvetenskap/humaniora	3	Retorik	1	Militär underrättelse- o säkerhetstjänst	1
Ej uppgift	2	Nordiska språk	1	Barn- och ungdomspsykiatri	1
Historia	2	Franska språket	1	Totalt	175

Att merparten av de huvudsökande anser att projekten är att betrakta som samhällsvetenskapliga, framgår av sammanställningen av ämnen som anges i första, andra och tredje hand, se tabell 2 nedan. Av totalt 399 angivna ämnen är 316, eller 79 procent, samhällsvetenskapliga och 75 (19 procent) är humanistiska. Endast 8 (2 procent) tillhör övriga områden (Matematik, Naturvetenskap, Teknologi och Medicin)³. Bland de samhällsvetenskapliga ämnena är Pedagogik störst, 115 (29 procent), följt av Didaktik, 80 (20 procent), Sociologi, 57 (14 procent), och Övriga samhällsvetenskapliga ämnen, 35 (9 procent). Historia är störst inom de humanistiska ämnena, 36 (9 procent).

³ Mer precist handlar det om följande ämnen: matematik, cellbiologi, marin ekologi, systemteknik, arkitektur, kognitionsforskning, samt barn- och ungdomspsykiatri.

Tabell 2. Självangivet ämne för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, kategoriserade, 2005–2010. Antal och andelar i procent.

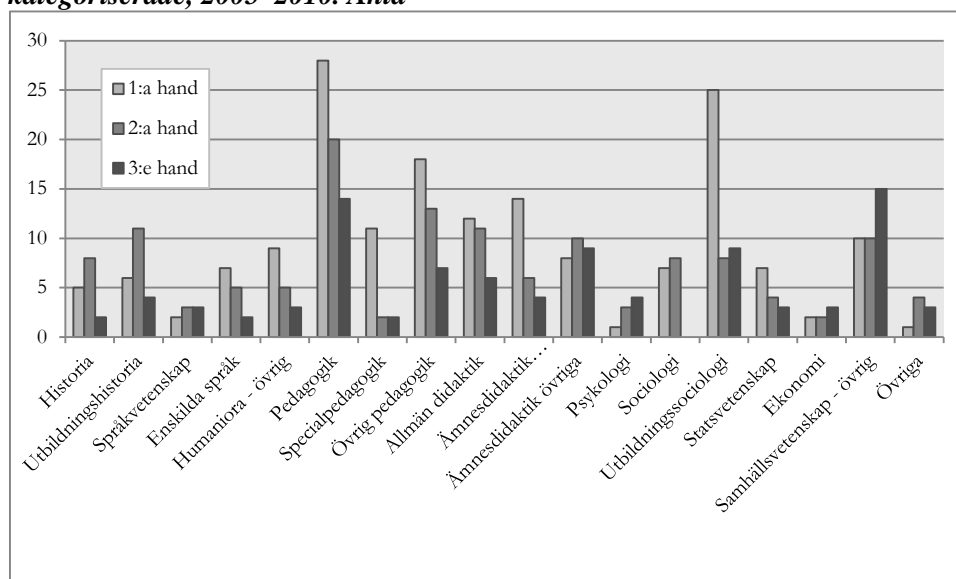
Ämne	1:a hand			2:a hand			3:e hand			Totalt		
	Antal	Andel av samtliga fält	Andel av ifyllda fält	Antal	Andel av samtliga fält	Andel av ifyllda fält	Antal	Andel av samtliga fält	Andel av ifyllda fält	Totalt	Andel av samtliga tre fält	Andel av ifyllda fält
Historia	5	2,9	2,9	8	4,6	6,0	2	1,1	2,2	15	2,9	3,8
Utbildningshistoria	6	3,4	3,5	11	6,3	8,3	4	2,3	4,3	21	4,0	5,3
Historia – totalt	11	6,3	6,4	19	10,9	14,3	6	3,4	6,5	36	6,9	9,0
Språkvetenskap	9	5,1	5,2	8	4,6	6,0	5	2,9	5,4	22	4,2	5,5
Humaniora – övrig	9	5,1	5,2	5	2,9	3,8	3	1,7	3,2	17	3,2	4,3
Humaniora – totalt	29	16,6	16,8	32	18,3	24,1	14	8,0	15,1	75	14,3	18,8
Pedagogik	28	16,0	16,2	20	11,4	15,0	14	8,0	15,1	62	11,8	15,5
Specialpedagogik	11	6,3	6,4	2	1,1	1,5	2	1,1	2,2	15	2,9	3,8
Övrig pedagogik	18	10,3	10,4	13	7,4	9,8	7	4,0	7,5	38	7,2	9,5
Pedagogik – totalt	57	32,6	32,9	35	20,0	26,3	23	13,1	24,7	115	21,9	28,8
Allmän didaktik	12	6,9	6,9	11	6,3	8,3	6	3,4	6,5	29	5,5	7,3
Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik	14	8,0	8,1	6	3,4	4,5	4	2,3	4,3	24	4,6	6,0
Ämnesdidaktik övriga	8	4,6	4,6	10	5,7	7,5	9	5,1	9,7	27	5,1	6,8
Didaktik – totalt	34	19,4	19,7	27	15,4	20,3	19	10,9	20,4	80	15,2	20,1
Psykologi	1	0,6	0,6	3	1,7	2,3	4	2,3	4,3	8	1,5	2,0
Sociologi	7	4,0	4,0	8	4,6	6,0	0	0,0	0,0	15	2,9	3,8
Utbildningssociologi	25	14,3	14,5	8	4,6	6,0	9	5,1	9,7	42	8,0	10,5
Sociologi – totalt	32	18,3	18,5	16	9,1	12,0	9	5,1	9,7	57	10,9	14,3
Statsvetenskap	7	4,0	4,0	4	2,3	3,0	3	1,7	3,2	14	2,7	3,5
Ekonomi	2	1,1	1,2	2	1,1	1,5	3	1,7	3,2	7	1,3	1,8
Samhällsvetenskap – övrig	10	5,7	5,8	10	5,7	7,5	15	8,6	16,1	35	6,7	8,8
Samhällsvetenskap – ej pedagogik/didaktik	52	29,7	30,1	35	20,0	26,3	34	19,4	36,6	121	23,0	30,3
Samhällsvetenskap – totalt	143	81,7	82,7	97	55,4	72,9	76	43,4	81,7	316	60,2	79,2
Övriga	1	0,6	0,6	4	2,3	3,0	3	1,7	3,2	8	1,5	2,0
Ej uppgift	2	1,1	1,2	42	24,0	31,6	82	46,9	88,2	126	24,0	31,6
Total	175	100,0	101,2	175	100,0	131,6	175	100,0	188,2	525	100,0	131,6
Totalt antal ifyllda	173		100,0	133		100,0	93		100,0	399		100,0

Det finns även skillnader mellan ämnena med avseende på om de sätts som första, andra eller tredje ämne. Av figuren nedan framgår att de fyra största ämnena och ämnesgrupperna – Pedagogik⁴, Övrig pedagogik⁵, Utbildningssociologi samt Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik – har betydligt fler träffar som första ämne än som ämne två och tre. Utmärkande för dessa ämnen är att de är tydligt orienterade mot utbildning och i vissa fall också förhållandevis precisa. Andra ämnen är mest frekventa som andrahandsval: Historia, Sociologi och Övriga ämnen. Karakteristiskt för dessa är att det är stora och breda ämnen. Övriga samhällsvetenskapliga ämnen är den enda kategori som är vanligaste tredjehandsvalet.

⁴ Omfattar här Pedagogik, Pedagogisk filosofi, Pedagogisk psykologi, Läroplansteori och Karriärval och vägledning.

⁵ Omfattar här Övrig pedagogik och Vårdpedagogik

Figur 1. Självangivet ämne för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, kategoriserade, 2005–2010. Anta

Förhållande mellan första ämne och andra och tredje ämne

Genom att studera vilka ämnen som de första ämnena är associerade med som andra och tredje ämne, får vi en uppfattning om hur nära olika ämnen och ämnesgrupper ligger varandra, se tabell 3. På en generell nivå framträder påtagliga skillnader mellan de tre största ämnesgrupperna Humaniora, Pedagogik/Didaktik och Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik. Här intar Pedagogik/Didaktik en central position som det område som de övriga förekommer tillsammans med, samtidigt som Humaniora och Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik sällan kombineras med varandra. Av de totalt 58 möjliga andra- och tredjeämnena för projekt som angett ett humanistiskt första ämne utgör andra humanistiska ämnen det vanligaste valet av andra- och tredjeämne (21 stycken), följt av nästan lika många inom Pedagogik/Didaktik (19), men klart färre inom Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik (7). Därtill kommer ett antal Ej svar (11). För Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik råder det motsatta förhållandet. Av de 104 andra- och tredjeämnena svarar Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik för flest (23 stycken), tätt följt av Pedagogik/Didaktik (22), medan Humaniora är mer ovanligt (13). Den mest omfattande kategorin är här Ej svar (46). Pedagogik/Didaktik har flest inom sin egen kategori, nämligen 61 av de 182 andra- och tredjeämnena. Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik är näst störst med 39 och Humaniora betydligt mindre, 12 stycken. Återigen är Ej svar störst, 63 stycken.

Tabell 3. Förhållande mellan självangivet förstaämne och andra- och tredjeämne. Enbart projekt finansierade av UVK, 2005–2010. Antal.

	Historia	Utbildningshistoria	Språkvetenskap	Humaniora – övrig	Humaniora totalt	Pedagogik	Specialpedagogik	Övrig pedagogik	Allmän didaktik	Ämnesdidaktik naturvet./mat.	Ämnesdidaktik övriga	Pedagogik/Didaktik	Utbildningssociologi	Sociologi	Statsvetenskap/Ekonomi	Psykologi	Samhällsvetenskap – övrig	Samhällsvetenskap – ej ped./did.	Samhällsvetenskap – totalt	Övriga	Ej svar	Totalt
Historia	2	3	1	0	6	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	2	10
Utbildningshistoria	3	0	0	0	3	2	0	1	0	0	3	6	0	0	1	0	1	2	8	0	1	12
Språkvetenskap	0	0	4	0	4	1	0	2	2	0	3	8	0	0	0	0	0	0	8	0	6	18
Humaniora – övrig	2	2	1	3	8	2	0	0	1	0	0	3	2	1	0	0	2	5	8	0	2	18
Humaniora – totalt	7	5	6	3	21	5	0	5	3	0	6	19	2	1	1	0	3	7	26	0	11	58
Pedagogik	0	3	0	1	4	7	4	3	5	4	2	25	3	0	6	3	6	18	43	2	7	56
Specialpedagogik	0	0	1	0	1	4	0	3	1	1	2	11	3	0	0	2	1	6	17	1	3	22
Övrig pedagogik	0	0	1	0	1	0	0	1	2	2	1	6	0	2	0	1	4	7	13	1	21	36
Allmän didaktik	0	0	0	1	1	5	0	2	0	3	3	13	0	1	0	0	2	3	16	0	7	24
Ämnesdidaktik naturvet./mat.	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	3	1	0	0	0	4	5	8	3	17	28
Ämnesdidaktik övriga	1	0	4	0	5	0	0	0	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3	0	8	16
Pedagogik/Didaktik	1	3	6	2	12	17	4	9	12	10	9	61	7	3	6	6	17	39	100	7	63	182
Sociologi	0	0	0	2	2	0	0	0	1	0	0	1	2	1	0	0	1	4	5	0	7	14
Utbildningssociologi	1	7	0	0	8	7	0	3	0	0	2	12	0	1	4	0	2	7	19	0	23	50
Samhällsvetenskap – övrig	1	0	1	1	3	3	0	3	1	0	2	9	6	2	1	1	2	12	21	0	16	40
Samhällsvetenskap – ej ped./did.	2	7	1	3	13	10	0	6	2	0	4	22	8	4	5	1	5	23	45	0	46	104
Samhällsvetenskap – totalt	3	10	7	5	25	27	4	15	14	10	13	83	15	7	11	7	22	62	145	7	109	286
Övriga	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Ej svar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4
Totalt	10	15	13	8	46	34	4	20	17	10	19	104	17	8	12	7	25	69	173	7	124	350

Förändringar över tid

För att studera förändringar över tid har vi aggregerat ämnena i större grupper i jämförelse med ovan. Precisionsnivån är anpassad efter utfallet. Eftersom Pedagogik, Allmän didaktik och Ämnesdidaktik är så stora områden har vi hållit dessa separerade. För 2011 har vi även lagt till Pedagogiskt arbete och lärande som en kategori. Vid sidan om dessa har vi en kategori för Övriga samhällsvetenskapliga ämnen (som tillsammans med Pedagogik/Didaktik blir Samhällsvetenskap), en för Humaniora samt en för Övriga som täcker samtliga ämnesområden utanför humaniora och samhällsvetenskap.

Vad gäller det första självangivna ämnet är dominansen av Pedagogik/Didaktik påtaglig över åren (tabell 4 och figur 2 och 3). Bortsett från 2005 och 2009 ligger de samlade andelarna på över 50 procent och 2006 på 68 procent och 2011 på hela 81 procent. Jämförs ytterpunkterna, 2005 och 2011, blir förändringen mycket drastisk, en ökning från 36 procent till 81 procent, men studeras åren 2006 till 2010 är trenden fallande, från 62 till 52 procent. Frågan är om utfallet 2011 är att betrakta som ett trendbrott eller som ett undantag.

På en mer precis nivå där det är lämpligt att jämföra åren 2005 till 2010 som har en sammanhållen klassificering, kan vi genom att slå samman de tre första åren och de tre sista få ett underlag för att säga något om förskjutningar mellan ämnena Pedagogik och Didaktik (här håller vi samman Allmän didaktik och Ämnesdidaktik för att få större tal). Det finns då en svag tendens till att Pedagogik tappar mark mot Didaktik: medan Pedagogik minskar i antal från 32 projekt 2005–2007 till 25 projekt 2008–2010 har Didaktik 17 projekt båda perioderna.

Beaktar vi de övriga ämnena tappar Humaniora successivt under hela perioden, från 29 procent 2005 till 8 procent 2011. I absoluta tal innebär det en tillbakagång från 21 projekt 2005–2007 till 8 projekt 2008–2010. Samtidigt går Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik framåt, från 19 projekt 2005–2007 till 33 projekt 2008–2010, men sett till ytterligheterna 2005 och 2011 blir det ett tapp från 9 till 4 projekt, vilket innebär från 29 till 11 procent.

Jämförelser mellan tiden 2005–2010 å ena sidan och året 2011 å den andra är vanskliga på grund av övergång till ett nytt klassifikationssystem 2011. Samtidigt som precisionen minskar genom att antalet kategorier totalt sett blir färre (bland annat försvinner Ämnesdidaktik, Utbildningssociologi, Utbildningshistoria), införs 2011 också nya kategorier som Lärande och Pedagogiskt arbete, vilket sammantaget försvårar direkta jämförelser. Den samlade bilden är dock som vi sett att de fyra kategorierna Pedagogik, Didaktik, Lärande och Pedagogiskt arbete förstärkt sin ställning rejält 2011 och tillsammans dominerar dessa ämnen stort bland av UVK beviljade projektbidrag. Mot bakgrund av de fluktuationer som sker mellan enskilda år är det dock för tidigt att uttala sig om den förstärkta ställningen för dessa fyra ämnen innebär att utbildningsvetenskapen är på väg att få en mindre bred ämnesmässig bas framöver.

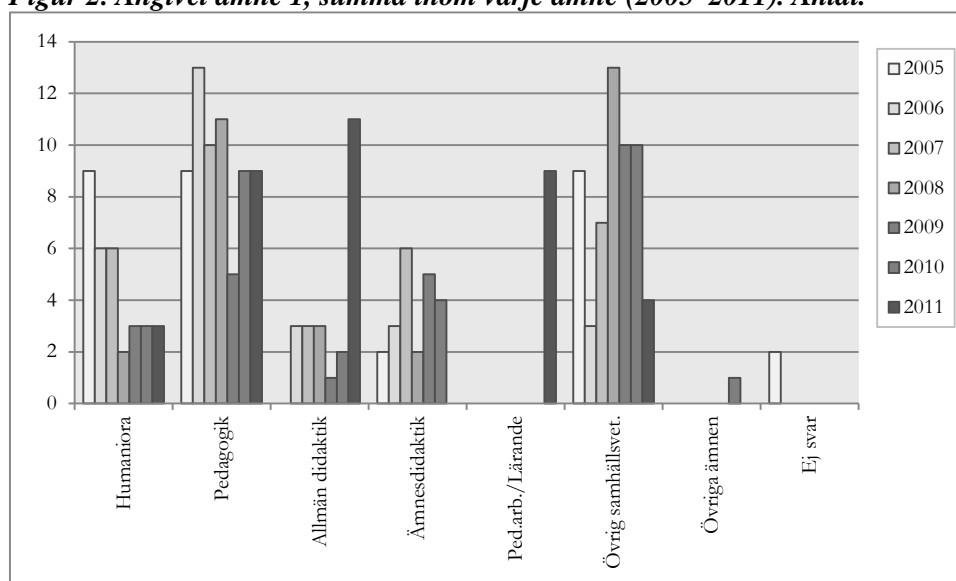
Tabell 4. Angivet ämne 1, summa inom varje ämne (2005–2011). Antal och andelar i procent.

	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		Totalt	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Humaniora	9	29,0	6	21,4	6	18,8	2	6,5	3	12,5	3	10,3	3	8,3	32	15,2
Pedagogik	9	29,0	13	46,4	10	31,3	11	35,5	5	20,8	9	31,0	9	25,0	66	31,3
Allmän didaktik*	0	0,0	3	10,7	3	9,4	3	9,7	1	4,2	2	6,9	11	30,6	23	10,9
Ämnesdidaktik*	2	6,5	3	10,7	6	18,8	2	6,5	5	20,8	4	13,8	0	0,0	22	10,4
Ped.arb./Lärande**	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	25,0	9	4,3
Ped./Did. totalt	11	35,5	19	67,9	19	59,4	16	51,6	11	45,8	15	51,7	29	80,6	120	56,9
Övrig samhällsvet.	9	29,0	3	10,7	7	21,9	13	41,9	10	41,7	10	34,5	4	11,1	56	26,5
Samhällsvet. totalt	20	64,5	22	78,6	26	81,3	29	93,5	21	87,5	25	86,2	33	91,7	176	83,4
Övriga ämnen	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	0	0,0	1	0,5
Ej svar	2	6,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,9
Totalt	31	100,0	28	100,0	32	100,0	31	100,0	24	100,0	29	100,0	36	100,0	211	100,0

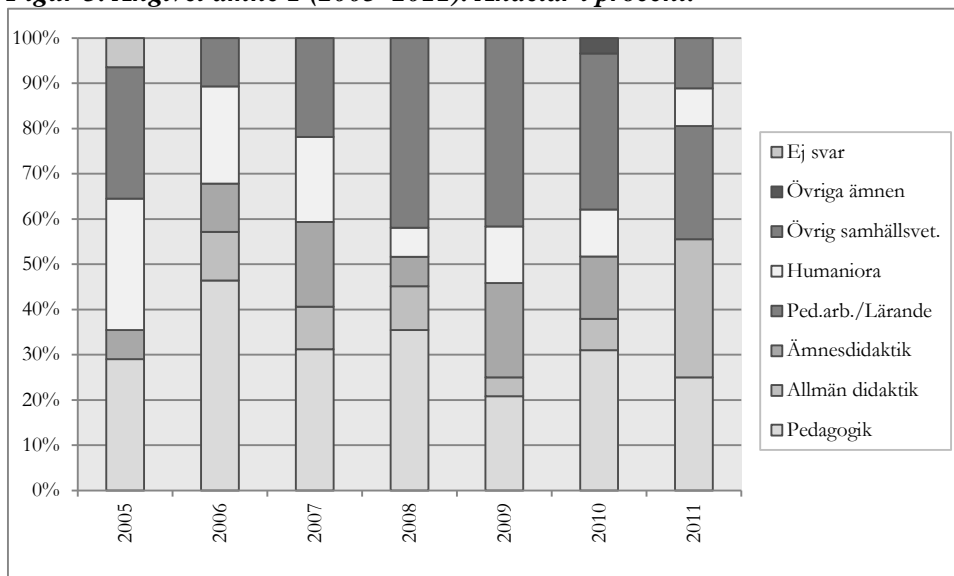
* I och med 2011 års klassificering går det ej att göra en uppdelning mellan Allmän didaktik och Ämnesdidaktik.

** Denna kategori införs i och med 2011 års klassificering och går ej att urskilja i föregående klassificering.

Figur 2. Angivet ämne 1, summa inom varje ämne (2005–2011). Antal.

Figur 3. Angivet ämne 1 (2005–2011). Andelar i procent.

På motsvarande sätt kan vi analysera skillnader över åren för samtliga tre angivna ämnen, se tabell 5 och figur 4 och 5 nedan. Ett första intryck är att det är förhållandevis liten skillnad mellan det först angivna ämnet och samtliga ämnen. När alla tre ämnen beaktas är återigen Pedagogik och Didaktik sammantaget största kategori, men nivåerna är något lägre, omkring 50 procent och endast vid ett tillfälle över 60 procent, 2011, då 72 procent nås. Den låga andelen som ämnena Pedagogik och Didaktik hade som första ämnen 2005 kompenseras delvis av att ämnena totalt sett utgör 51 procent av samtliga angivna ämnen, medan 2009 års något lägre andel för första ämnet inte kompenseras på samma sätt när samtliga ämnen beaktas. Noterbart är också att den höga andelen 2011 för Pedagogik och Didaktik som första angivna ämnet förvisso sjunker för samtliga tre ämnen, men att andelen ändå stannar på 72 procent.

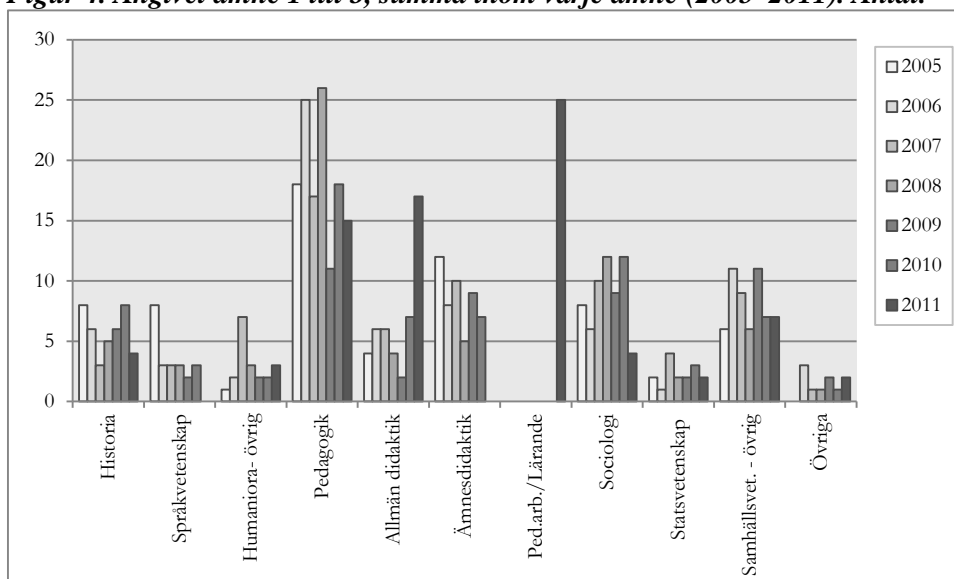
Förhållandet mellan Pedagogik, Ämnesdidaktik och Allmän didaktik är i stort oförändrat. Pedagogik är ungefär dubbelt så stort som Ämnesdidaktik som i sin tur är dubbelt så stort som Allmän didaktik och det sker inga stora förändringar 2005 till 2010.

För övriga ämnen kvarstår nedgången för Humaniora när samtliga tre ämnen analyseras. Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik ökar något, uttryckt i absoluta tal från 57 till 64 över perioderna 2005–2007 och 2008–2010, samtidigt som 2011 utgör en påtaglig tillbakagång, från andelar på runt 30 procent under åren 2005–2010 ned till 17 procent året 2011.

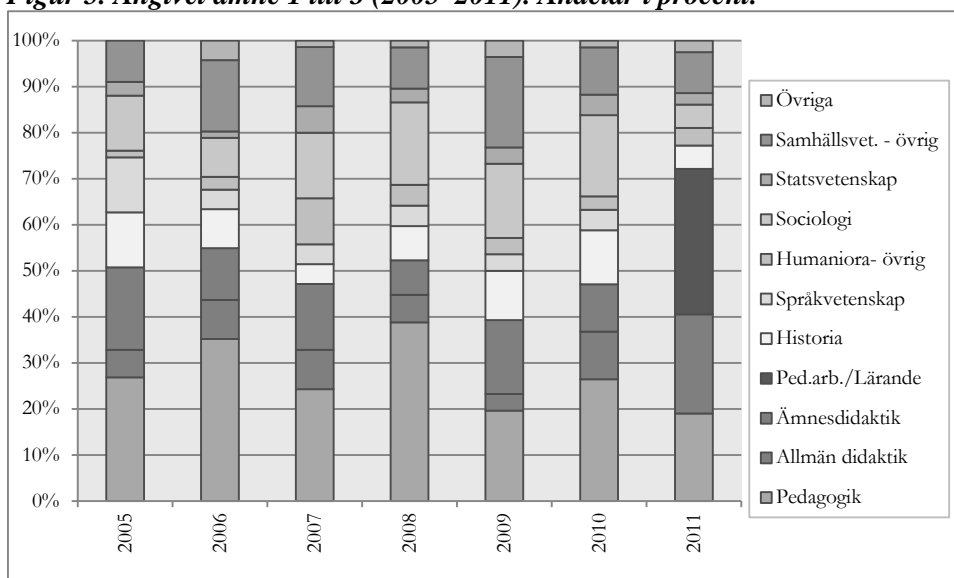
Tabell 5. Angivet ämne 1 till 3, summa inom varje ämne (2005–2011). Antal och andelar i procent.

	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		Totalt	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Historia	8	11,9	6	8,5	3	4,3	5	7,5	6	10,7	8	11,8	4	5,1	40	8,4
Språkvetenskap	8	11,9	3	4,2	3	4,3	3	4,5	2	3,6	3	4,4	0	0,0	22	4,6
Humaniora – övrig	1	1,5	2	2,8	7	10,0	3	4,5	2	3,6	2	2,9	3	3,8	20	4,2
Humaniora totalt	17	25,4	11	15,5	13	18,6	11	16,4	10	17,9	13	19,1	7	8,9	82	17,2
Pedagogik	18	26,9	25	35,2	17	24,3	26	38,8	11	19,6	18	26,5	15	19,0	130	27,2
Allmän didaktik	4	6,0	6	8,5	6	8,6	4	6,0	2	3,6	7	10,3	17	21,5	46	9,6
Ämnesdidaktik	12	17,9	8	11,3	10	14,3	5	7,5	9	16,1	7	10,3	0	0,0	51	10,7
Ped.arb./Lärande	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	25	31,6	25	5,2
Pedagogik/didaktik – totalt	34	50,7	39	54,9	33	47,1	35	52,2	22	39,3	32	47,1	57	72,2	252	52,7
Sociologi	8	11,9	6	8,5	10	14,3	12	17,9	9	16,1	12	17,6	4	5,1	61	12,8
Statsvetenskap	2	3,0	1	1,4	4	5,7	2	3,0	2	3,6	3	4,4	2	2,5	16	3,3
Samhällsvet. – övrig	6	9,0	11	15,5	9	12,9	6	9,0	11	19,6	7	10,3	7	8,9	57	11,9
Samhällsvet. – ej ped./did	16	23,9	18	25,4	23	32,9	20	29,9	22	39,3	22	32,4	13	16,5	134	28,0
Samhällsvet – totalt	50	74,6	57	80,3	56	80,0	55	82,1	44	78,6	54	79,4	70	88,6	386	80,8
Övriga	0	0,0	3	4,2	1	1,4	1	1,5	2	3,6	1	1,5	2	2,5	10	2,1
Totalt	67	100,0	71	100,0	70	100,0	67	100,0	56	100,0	68	100,0	79	100,0	478	100,0

Figur 4. Angivet ämne 1 till 3, summa inom varje ämne (2005–2011). Antal.

Figur 5. Angivet ämne 1 till 3 (2005–2011). Andelar i procent.

Huvudsökandes ämnestillhörighet

Ett ytterligare sätt att analysera de utbildningsvetenskapliga projektens disciplintillhörighet är att ta utgångspunkt i huvudsökandes disputationens ämne och ämne i tjänstebeteckningar.

Disputationsämne

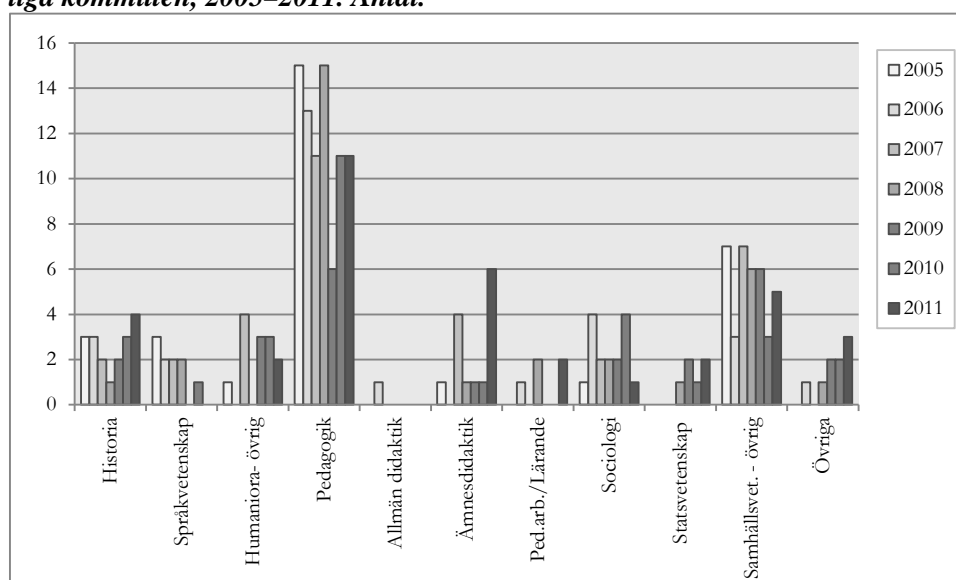
Av tabell 6 och figur 6 och 7 framgår att Pedagogik är det enskilt största disputationens ämne, totalt sett 82 av 211 huvudsökande (39 procent) har disputerat inom ämnet. Läger vi därtill till de 20 disputerade i Didaktik (inklusive Ämnesdidaktik och Pedagogiskt arbete/Lärande) når vi drygt 50 procent. Därutöver svarar Humaniora för 19 procent (Historia är störst med 9 procent), Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik för 28 procent (Övriga samhällsvetenskapliga ämnen störst med 18 procent) och Övriga för 4 procent.

Sett över tid fluktuerar ämnena något. Pedagogik/Didaktik sammantaget ligger runt 50 procent 2005 till 2008, men andelen minskar till 29 procent 2009 och 41 procent 2010 för att sedan 2011 vara tillbaka på runt 50 procent. Humaniora ligger i spannet 17 till 25 procent över åren, med undantag för året 2010 då andelen är blott 10 procent, och det är svårt att se någon tydlig tendens – möjligen kan en viss tillbakagång skönjas; i absoluta tal sker en minskning från 20 disputerade 2005–2008 till 15 disputerade 2008–2010. Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik ligger något högre, runt 25–30 procent och här kan en knapp uppgång noteras, från 24 disputerade (2005–2007) till 27 disputerade (2008–2010). Övriga utgör även i detta sammanhang en lite grupp, totalt 9 disputerade, vilket utgör 4 procent. Noterbart är dock att under de första fyra åren var det endast 2 disputerade i övriga ämnen, men 7 stycken de senaste tre åren.

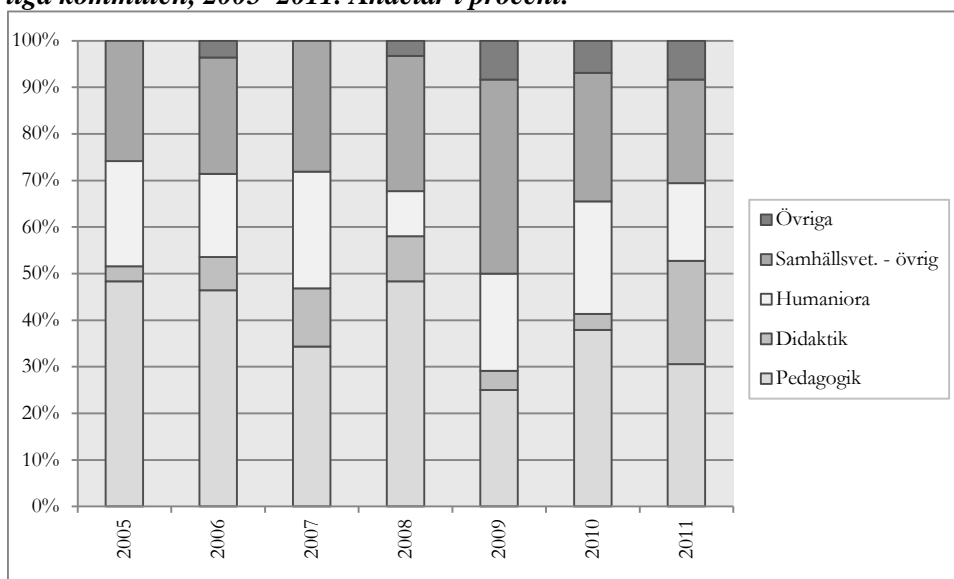
Tabell 6. Disputationsämne för huvudsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal och andelar i procent.

	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		Totalt	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Historia	3	9,7	3	10,7	2	6,3	1	3,2	2	8,3	3	10,3	4	11,1	18	8,5
Språkvetenskap	3	9,7	2	7,1	2	6,3	2	6,5	0	0,0	1	3,4	0	0,0	10	4,7
Humaniora – övrig	1	3,2	0	0,0	4	12,5	0	0,0	3	12,5	3	10,3	2	5,6	13	6,2
Humaniora – totalt	7	22,6	5	17,9	8	25,0	3	9,7	5	20,8	7	24,1	6	16,7	41	19,4
Pedagogik	15	48,4	13	46,4	11	34,4	15	48,4	6	25,0	11	37,9	11	30,6	82	38,9
Allmän didaktik	0	0,0	1	3,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
Ämnesdidaktik	1	3,2	0	0,0	4	12,5	1	3,2	1	4,2	1	3,4	6	16,7	14	6,6
Ped.arb./Lärande	0	0,0	1	3,6	0	0,0	2	6,5	0	0,0	0	0,0	2	5,6	5	2,4
Ped./Did – totalt	16	51,6	15	53,6	15	46,9	18	58,1	7	29,2	12	41,4	19	52,8	102	48,3
Sociologi	1	3,2	4	14,3	2	6,3	2	6,5	2	8,3	4	13,8	1	2,8	16	7,6
Statsvetenskap	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,2	2	8,3	1	3,4	2	5,6	6	2,8
Samhällsvet. – övrig	7	22,6	3	10,7	7	21,9	6	19,4	6	25,0	3	10,3	5	13,9	37	17,5
Samhällsvet (ej ped./did.)	8	25,8	7	25,0	9	28,1	9	29,0	10	41,7	8	27,6	8	22,2	59	28,0
Samhällsvet. – totalt	24	77,4	22	78,6	24	75,0	27	87,1	17	70,8	20	69,0	27	75,0	161	76,3
Övriga	0	0,0	1	3,6	0	0,0	1	3,2	2	8,3	2	6,9	3	8,3	9	4,3
Totalt	31	100,0	28	100,0	32	100,0	31	100,0	24	100,0	29	100,0	36	100,0	211	100,0

Figur 6. Disputationsämne för huvudsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal.

Figur 7. Disputationsämne för huvudsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Andelar i procent.

Ämnen utifrån tjänstebenenämningar

För de huvudsökande som innehar fasta tjänster/anställningar har vi utgått från tjänstebeteckningar som indikatorer på ämnestillhörighet. Vi har även inkluderat docentämne. Vi har prioriterat senaste och högsta anställning, det vill säga professor går före universitetslektor. Docent har vi placerat däremellan.

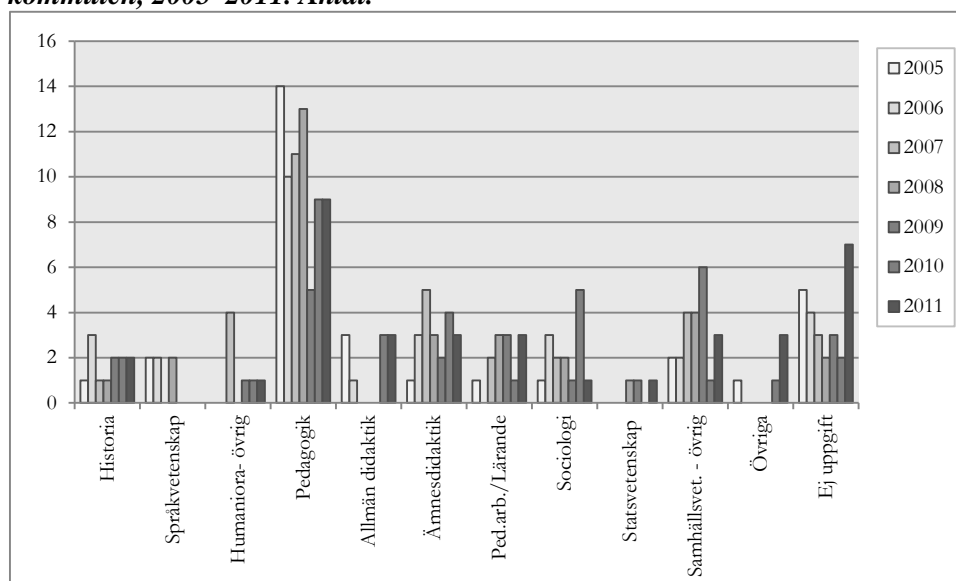
Resultaten i tabell 7 nedan visar att Pedagogik är största ämnet, 34 procent, följt av Ämnesdidaktik och Allmän didaktik, tillsammans 15 procent. Räknar man även in Pedagogiskt arbete svarar dessa ämnen för totalt sett 55 procent, vilket är en något högre andel än om vi räknar på disputationsämne (50 procent). Disputerade från andra ämnen än Pedagogik och Didaktik har således sökt sig till tjänster inom dessa ämnen under loppet av sina yrkesbanor – se vidare nedan där förhållandet mellan disputationsämne och tjänsteämne analyseras i detalj. Det finns dock skillnader mellan ämnena. Pedagogik som tjänsteämne är ungefär lika stort som Pedagogik som disputationsämne (34 mot 39 procent), medan däremot Didaktik är betydligt större som tjänsteämne än som disputationsämne (15 procent mot 7 procent). Detta kan också förstås mot bakgrund av att tjänster i didaktik ofta är ämnesdidaktiskt inriktade och därmed har en naturlig rekryteringsbas från i sammanhanget relevanta ämnen (fysiker rekryteras till fysikdidaktik etc.). Bland de övriga ämnena kan noteras att förhållandet mellan Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik och Humaniora (19 mot 12 procent) speglar relationen mellan disputationsämnen (28 mot 19 procent), även om båda är mindre som tjänsteämnen. Övriga ämnen omfattar här en än mindre andel än som disputationsämne (3 mot 5 procent), vilket delvis förklaras av att en del av huvudsökande som disputerat i dessa ämnen fått ämnesdidaktiska tjänster.

Ser vi till utvecklingen över tid har Pedagogik gått tillbaka över åren. Andelarna minskar från 45–35 procent 2005–2008 till 21–31 procent 2009–2011. Variationen från år till år är stor, men trenden är tydlig. Samtidigt ökar Allmän didaktik, Ämnesdidaktik och Pedagogiskt arbete/Lärande sammantaget successivt över åren: runt 15 procent 2005–2006, 20 procent 2007–2009 och 25 procent 2010–2011. Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik ökar successivt från 10 procent 2005 till 33 procent 2009 men faller sedan tillbaka till 14 procent 2011. Humaniora hade en höjdpunkt åren 2006 och 2007 med 18 respektive 16 procent, men rör sig övriga år i trakterna omkring 10 procent.

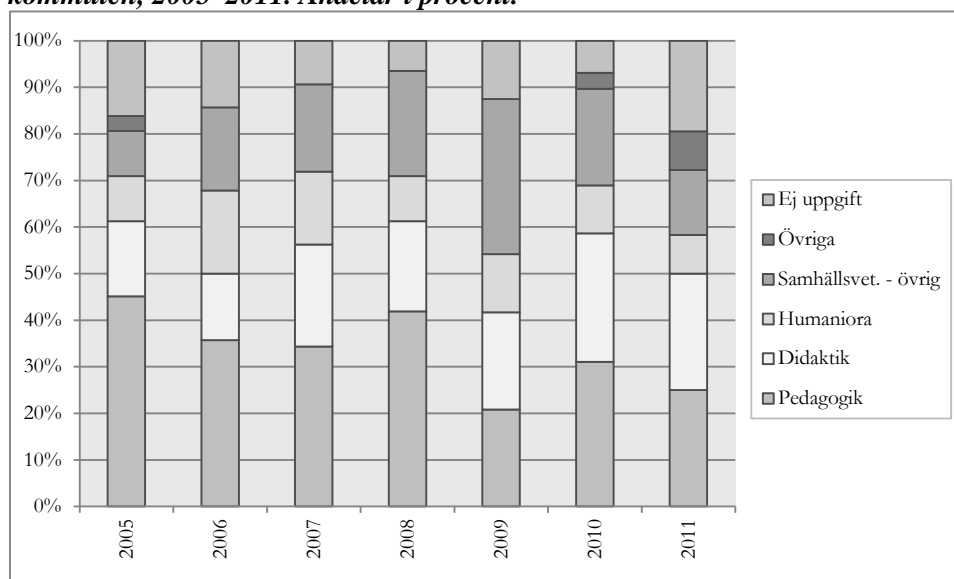
Tabell 7. Tjänsteämne för huvudsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal och andelar i procent.

	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		Totalt	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Historia	1	3,2	3	10,7	1	3,1	1	3,2	2	8,3	2	6,9	2	5,6	12	5,7
Språkvetenskap	2	6,5	2	7,1	0	0,0	2	6,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	2,8
Humaniora – övrig	0	0,0	0	0,0	4	12,5	0	0,0	1	4,2	1	3,4	1	2,8	7	3,3
Humaniora totalt	3	9,7	5	17,9	5	15,6	3	9,7	3	12,5	3	10,3	3	8,3	25	11,8
Pedagogik	14	45,2	10	35,7	11	34,4	13	41,9	5	20,8	9	31,0	9	25,0	71	33,6
Allmän didaktik	3	9,7	1	3,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	10,3	3	8,3	10	4,7
Ämnesdidaktik	1	3,2	3	10,7	5	15,6	3	9,7	2	8,3	4	13,8	3	8,3	21	10,0
Ped.arb./Lärande	1	3,2	0	0,0	2	6,3	3	9,7	3	12,5	1	3,4	3	8,3	13	6,2
Pedagogik/didaktik – totalt	19	61,3	14	50,0	18	56,3	19	61,3	10	41,7	17	58,6	18	50,0	115	54,5
Sociologi	1	3,2	3	10,7	2	6,3	2	6,5	1	4,2	5	17,2	1	2,8	15	7,1
Statsvetenskap	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,2	1	4,2	0	0,0	1	2,8	3	1,4
Samhällsvet. – övrig	2	6,5	2	7,1	4	12,5	4	12,9	6	25,0	1	3,4	3	8,3	22	10,4
Samhällsvet. – ej ped./did	3	9,7	5	17,9	6	18,8	7	22,6	8	33,3	6	20,7	5	13,9	40	19,0
Samhällsvet – totalt	22	71,0	19	67,9	24	75,0	26	83,9	18	75,0	23	79,3	23	63,9	155	73,5
Övriga	1	3,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	3	8,3	5	2,4
Ej uppgift	5	16,1	4	14,3	3	9,4	2	6,5	3	12,5	2	6,9	7	19,4	26	12,3
Totalt	31	100,0	28	100,0	32	100,0	31	100,0	24	100,0	29	100,0	36	100,0	211	100,0

Figur 8. Tjänsteämne för huvudsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal.

Figur 9. Tjänsteämne för huvudsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Andelar i procent.

Förhållande mellan disputationssämne och tjänsteämne

När man sammanför information om disputationssämne och tjänsteämne för huvudsökande får man en bild av ämnesbasen för tjänsterekryteringen och en antydning om karriärbanorna för disputerade i olika ämnen (tabell 8 nedan). Om vi jämför på en grov nivå kan vi notera att disputerade inom Pedagogik och Didaktik (som gemensam kategori) i nästan 9 av 10 fall (87 procent) innehar en tjänst inom något av dessa ämnen. Om man jämför det med situationen inom Humaniora är motsvarande andel 61 procent, och inom Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik är andelen 54 procent.

På mer detaljerad nivå framgår att 73 procent av de disputerade inom Pedagogik också vid ansökningstillfället innehade en anställning i samma ämne. Några (6 procent) har fått anställning inom andra samhällsvetenskapliga ämnen (Sociologi är vanligast), men de flesta som inte är anställda inom Pedagogik har en anställning inom Didaktik eller Pedagogiskt arbete (totalt 16 procent inom dessa ämnen). Vad gäller disputerade inom Ämnesdidaktik har de flesta (9 av 14) en anställning inom samma ämne, 2 har anställning inom Allmän didaktik och 1 inom Pedagogiskt arbete/lärande.

Inom Humaniora har merparten av de disputerade i Historia, 12 av 18, fortsatt inom samma ämne, medan två av dem blivit anställda inom Pedagogik. Bland de språkvetare som inte arbetar inom Språkvetenskap är Ämnesdidaktik vanligaste anhalten. Inom Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik kan konstateras att varken sociologer eller statsvetare har sökt sig till tjänster inom Pedagogik eller Didaktik, men att det är betydligt vanligare bland Övriga samhällsvetenskapliga ämnen, som bland annat omfattar tvärvetenskapliga ämnen som kommunikation och barn, att söka sig till tjänster i Pedagogik/Didaktik. De huvudsökande som disputerat inom Övriga ämnen och som innehar tjänster i Didaktik har huvudsakligen naturvetenskapliga disputationssämnen.

Läses tabellen åt andra hållet är det påfallande att samtliga med tjänster i Humaniora har disputerat i humanistiska ämnen och mer precist samma ämne som de har tjänst i. Bland dem med anställning inom Pedagogik och Didaktik har 77 procent disputerat i dessa ämnen. En lika stor andel av dem som inte disputerat i Pedagogik och Didaktik är disputerade i Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik och i Humaniora, 10 procent vardera, medan 3 procent kommer från Övriga ämnen. Inom Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik hämtas 32 av 40 (dvs. 80 procent) från de egna ämnena. Ytterligare 12 procent kommer från Pedagogik och Didaktik, 5 procent från övriga ämnen, samt 2 procent från Humaniora. Det är således endast en person som uttrycker en övergång från disputation i Humaniora till Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik eller vice versa. Övergångar till och från Pedagogik/Didaktik till dessa ämnesområden är dock vanligare och visar återigen på dessa ämnens centrala position.

Tabell 8. Disputationsämne och tjänsteämne för huvudsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal.

Disputationsämne	Tjänsteämne				Pedagogik				Pedagogik/didaktik – totalt	Sociologi			Statsvetenskap			Samhällsvet. – ej ped./did	Samhällsvet – totalt	Övriga	Ej uppgift	Totalt
	Historia	Språkvetenskap	Humaniora – övrig	Humaniora totalt	Allmän didaktik	Ämnesdidaktik	Ped.arb./Lärande	Sociologi		Statsvetenskap	Samhällsvet. – övrig	Samhällsvet. – ej ped./did	Samhällsvet – totalt	Övriga	Ej uppgift					
Historia	12	0	0	12	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	4	18		
Språkvetenskap	0	6	0	6	0	0	3	0	3	0	0	1	1	4	0	0	10			
Humaniora – övrig	0	0	7	7	3	0	1	2	6	0	0	0	0	6	0	0	13			
Humaniora totalt	12	6	7	25	5	0	4	2	11	0	0	1	1	12	0	4	41			
Pedagogik	0	0	0	0	60	5	4	4	73	4	0	1	5	78	0	4	82			
Allmän didaktik	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1			
Ämnesdidaktik	0	0	0	0	0	2	9	1	12	0	0	0	0	12	1	1	14			
Ped.arb./Lärande	0	0	0	0	2	0	0	1	3	0	0	0	0	3	0	2	5			
Pedagogik/didaktik – totalt	0	0	0	0	62	7	14	6	89	4	0	1	5	94	1	7	102			
Sociologi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	1	12	12	0	4	16			
Statsvetenskap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	3	0	3	6			
Samhällsvet. – övrig	0	0	0	0	4	2	0	5	11	0	0	17	17	28	1	8	37			
Samhällsvet. – ej ped./did	0	0	0	0	4	2	0	5	11	11	3	18	32	43	1	15	59			
Samhällsvet – totalt	0	0	0	0	66	9	14	11	100	15	3	19	37	137	2	22	161			
Övriga	0	0	0	0	0	1	3	0	4	0	0	2	2	6	3	0	9			
Totalt	12	6	7	25	71	10	21	13	115	15	3	22	40	155	5	26	211			

Medsökandes ämnestillhörighet

För medsökande har vi tillgång till samma uppgifter som för huvudsökande, det vill säga disputationsämne och ämne baserat på tjänstebeteckning.

Disputationsämne

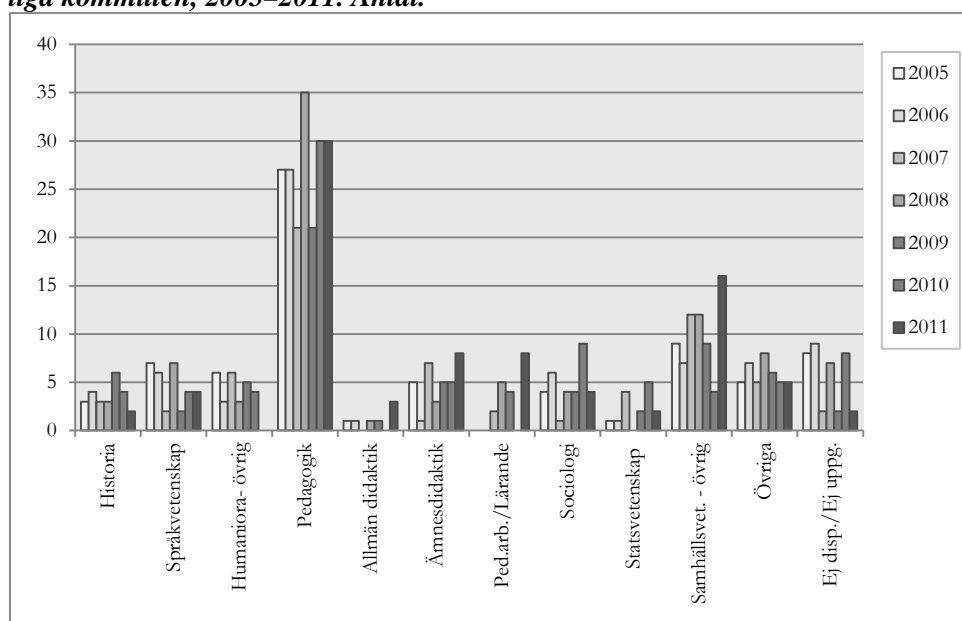
De medsökandes disputationsämne framgår av tabell 9 och figur 10 och 11. Fördelningen av de medsökande efter ämnen avviker inte på något avgörande sätt från de huvudsökandes disputationsämne. Pedagogik är även för de medsökande i särklass störst, och har nästan samma totala andel, 36 procent, som för huvudsökande, 39 procent. Didaktik (här är Allmän didaktik och Ämnesdidaktik sammaräknade) har också nästan precis samma andel, 8 procent mot 7 procent. Lägg de 4 procent som Pedagogiskt arbete/Lärande utgör till Pedagogik och Didaktik nås 47 procent, att jämföra med 48 procent för de huvudsökande. Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik är större än Humaniora (22 mot 16 procent), vilket också speglar skillnaden mellan kategorierna bland huvudsökande (28 mot 19 procent), men båda ämnesområdena är mindre för de medsökande än för de huvudsökande. Övriga ämnen är däremot större för medsökande än för huvudsökande (8 mot 4 procent). Inom Humaniora är Språkvetenskap störst, 6 procent, för medsökande medan Historia är störst för huvudsökande, 9 procent. Ej disputerade/Ej uppgift utgör, slutligen, 7 procent.

Vad gäller utvecklingen över tid är denna slående stabil. Det största ämnet, Pedagogik, pendlar mellan 31 och 40 procent över åren. Humaniora ligger på mellan 15 och 21 procent med undantag av 2011 då andelen är så låg som 7 procent. Övriga samhällsvetenskapliga ämnen ligger på mellan 18 och 26 procent och Övriga ämnen på mellan 6 och 10 procent. Den stora skillnad som kan noteras är för ämnena Allmän didaktik, Ämnesdidaktik och Pedagogiskt arbete/Lärande som sammantaget pendlar från 3 procent 2006 till 23 procent 2011. Dessa fluktuationer gör att även om ämnet Pedagogik är förhållandevis stabilt rör sig hela gruppen Pedagogik och Didaktik från 40 procent 2006 till 58 procent 2011. Återigen understryks alltså 2011 som ett år med en stark dominans av Pedagogik och Didaktik.

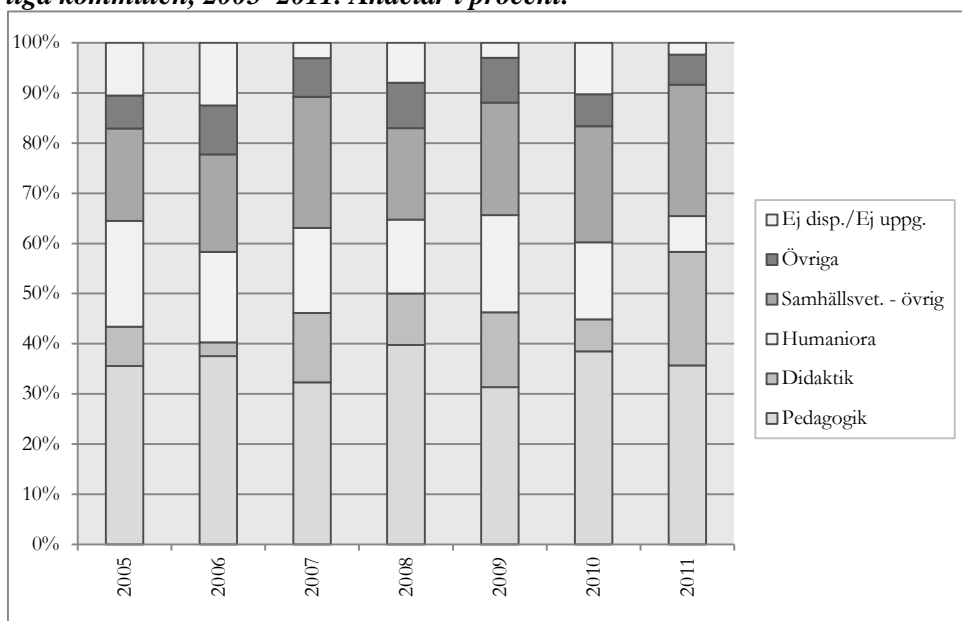
Tabell 9. Disputationsämne för medsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal och andelar i procent.

	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		Totalt	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Historia	3	3,9	4	5,6	3	4,6	3	3,4	6	9,0	4	5,1	2	2,4	25	4,7
Språkvetenskap	7	9,2	6	8,3	2	3,1	7	8,0	2	3,0	4	5,1	4	4,8	32	6,0
Humaniora – övrig	6	7,9	3	4,2	6	9,2	3	3,4	5	7,5	4	5,1	0	0,0	27	5,1
Humaniora – totalt	16	21,1	13	18,1	11	16,9	13	14,8	13	19,4	12	15,4	6	7,1	84	15,8
Pedagogik	27	35,5	27	37,5	21	32,3	35	39,8	21	31,3	30	38,5	30	35,7	191	36,0
Allmän didaktik	1	1,3	1	1,4	0	0,0	1	1,1	1	1,5	0	0,0	3	3,6	7	1,3
Ämnesdidaktik	5	6,6	1	1,4	7	10,8	3	3,4	5	7,5	5	6,4	8	9,5	34	6,4
Ped.arb./Lärande	0	0,0	0	0,0	2	3,1	5	5,7	4	6,0	0	0,0	8	9,5	19	3,6
Ped./Did – totalt	33	43,4	29	40,3	30	46,2	44	50,0	31	46,3	35	44,9	49	58,3	251	47,4
Sociologi	4	5,3	6	8,3	1	1,5	4	4,5	4	6,0	9	11,5	4	4,8	32	6,0
Statsvetenskap	1	1,3	1	1,4	4	6,2	0	0,0	2	3,0	5	6,4	2	2,4	15	2,8
Samhällsvet. – övrig	9	11,8	7	9,7	12	18,5	12	13,6	9	13,4	4	5,1	16	19,0	69	13,0
Samhällsvet (ej ped./did.)	14	18,4	14	19,4	17	26,2	16	18,2	15	22,4	18	23,1	22	26,2	116	21,9
Samhällsvet. – totalt	47	61,8	43	59,7	47	72,3	60	68,2	46	68,7	53	67,9	71	84,5	367	69,2
Övriga	5	6,6	7	9,7	5	7,7	8	9,1	6	9,0	5	6,4	5	6,0	41	7,7
Ej disp./Ej uppg.	8	10,5	9	12,5	2	3,1	7	8,0	2	3,0	8	10,3	2	2,4	38	7,2
Totalt	76	100,0	72	100,0	65	100,0	88	100,0	67	100,0	78	100,0	84	100,0	530	100,0

Figur 10. Disputationsämne för medsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal.

Figur 11. Disputationsämne för medsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Andelar i procent.

Ämnen utifrån tjänstebestämmingar

Vi har för de medsökande som innehar fasta tjänster utifrån tjänstebeteckningar gjort en ämnesbestämning av tjänstposition. Samma princip som ovan har tillämpats: Senaste och högsta anställning (och titel) har prioriterats, det vill säga professor, docent och universitetslektor i fallande ordning.

Resultaten för tjänsteämne (tabell 10 och figur 12 och 13) ligger förhållandevis nära fördelningen baserad på disputationämnen. Återigen dominerar Pedagogik (totalt 30 procent) följt av Didaktik (12 procent).⁶ Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik är större än Humaniora (16 mot 10 procent). Övriga ämnen är minst 6 procent. En skillnad mot disputationämne är dock att Pedagogik inte tappar över åren men pendlar relativt mycket mellan 25 till 35 procent och att Didaktik inte ökar nämnvärt över åren. För huvudsökande kunde vi notera att när man går från disputationämnen till tjänsteämnen ökar andelen inom Pedagogik och Didaktik, något som inte tycks gälla för medsökande där andelen inom Pedagogik och Didaktik är densamma bland disputationämnen som tjänsteämnen. Dock bör noteras att för en förhållandevis stor grupp, 16 procent, saknas uppgift om tjänst, antingen på grund av personen inte har någon fast tjänst eller för att det inte gått att koppla tjänsten till något ämne, vilket försvårar jämförelser med disputationämne.

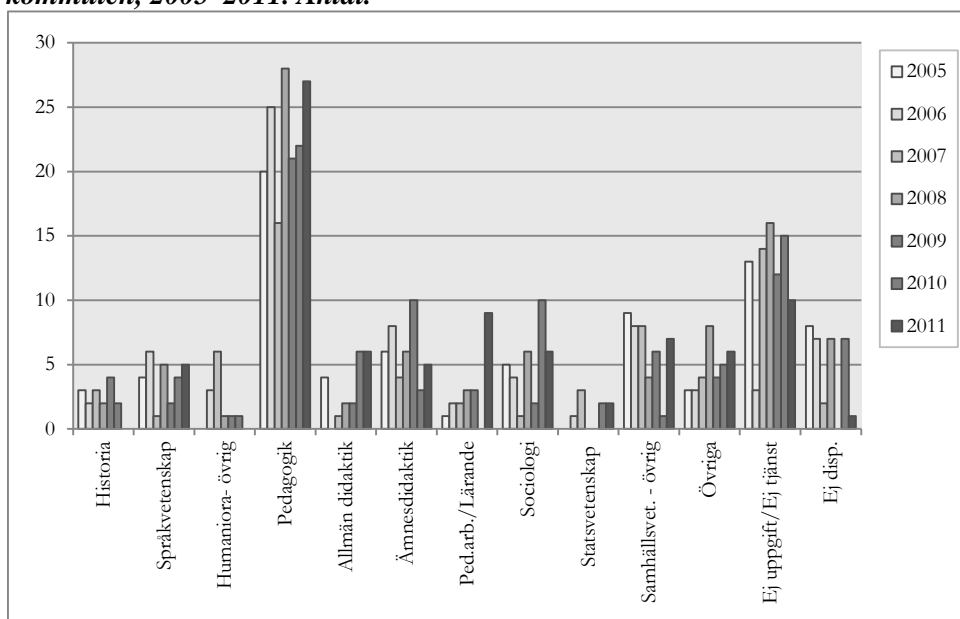
Det är svårt att se några tydliga tendenser över tid. Ämnena och ämnesgrupperna fluktuerar något mer över åren, men i stort skiljer sig inte resultaten från dem för disputationämne eller för huvudsökande. Återigen framträder 2011 som ett år med stor dominans av Pedagogik/Didaktik.

Tabell 10. Tjänsteämne för medsökande till projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal och andelar i procent.

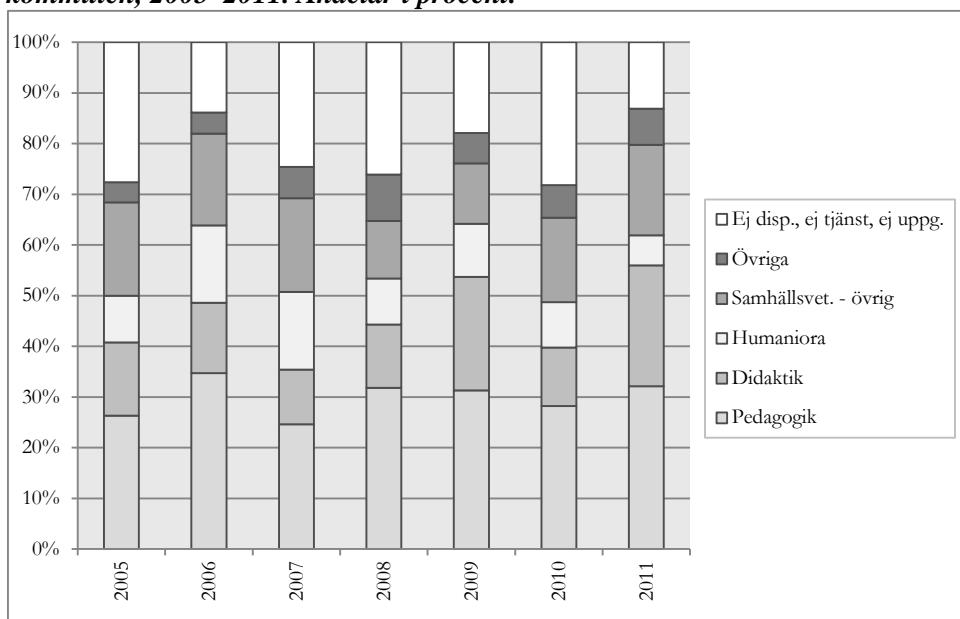
	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		Totalt	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Historia	3	3,9	2	2,8	3	4,6	2	2,3	4	6,0	2	2,6	0	0,0	16	3,0
Språkvetenskap	4	5,3	6	8,3	1	1,5	5	5,7	2	3,0	4	5,1	5	6,0	27	5,1
Humaniora – övrig	0	0,0	3	4,2	6	9,2	1	1,1	1	1,5	1	1,3	0	0,0	12	2,3
Humaniora totalt	7	9,2	11	15,3	10	15,4	8	9,1	7	10,4	7	9,0	5	6,0	55	10,4
Pedagogik	20	26,3	25	34,7	16	24,6	28	31,8	21	31,3	22	28,2	27	32,1	159	30,0
Allmän didaktik	4	5,3	0	0,0	1	1,5	2	2,3	2	3,0	6	7,7	6	7,1	21	4,0
Ämnesdidaktik	6	7,9	8	11,1	4	6,2	6	6,8	10	14,9	3	3,8	5	6,0	42	7,9
Ped.arb./Lärande	1	1,3	2	2,8	2	3,1	3	3,4	3	4,5	0	0,0	9	10,7	20	3,8
Pedagogik/didaktik – totalt	31	40,8	35	48,6	23	35,4	39	44,3	36	53,7	31	39,7	47	56,0	242	45,7
Sociologi	5	6,6	4	5,6	1	1,5	6	6,8	2	3,0	10	12,8	6	7,1	34	6,4
Statsvetenskap	0	0,0	1	1,4	3	4,6	0	0,0	0	0,0	2	2,6	2	2,4	8	1,5
Samhällsvet. – övrig	9	11,8	8	11,1	8	12,3	4	4,5	6	9,0	1	1,3	7	8,3	43	8,1
Samhällsvet. – ej ped./did	14	18,4	13	18,1	12	18,5	10	11,4	8	11,9	13	16,7	15	17,9	85	16,0
Samhällsvet – totalt	45	59,2	48	66,7	35	53,8	49	55,7	44	65,7	44	56,4	62	73,8	327	61,7
Övriga	3	3,9	3	4,2	4	6,2	8	9,1	4	6,0	5	6,4	6	7,1	33	6,2
Ej tjänst/ej uppg.	13	17,1	3	4,2	14	21,5	16	18,2	12	17,9	15	19,2	10	11,9	83	15,7
Ej disp.	8	10,5	7	9,7	2	3,1	7	8,0	0	0,0	7	9,0	1	1,2	32	6,0
Totalt	76	100,0	72	100,0	65	100,0	88	100,0	67	100,0	78	100,0	84	100,0	530	100,0

⁶ I och med att inte alla som disputerar erhåller tjänst och ett något större bortfall ska andelarna inte jämföras rätt av med dem för disputationämne, där bortfallet är mindre. Däremot kan relationerna mellan ämnena jämföras.

Figur 12. Tjänsteämne för medsökande till projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal.

Figur 13. Tjänsteämne för medsökande för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Andelar i procent.

Förhållande mellan huvudsökandes och medsökandes ämnestillhörighet

Nedan presenteras en tabell över förhållandet mellan huvudsökandes och medsökandes ämnestillhörighet (tabell 11). Det är påtagligt att forskare inom ett ämne/ämnesområde primärt samarbetar med andra inom samma område. Exempelvis har 57 procent av alla medsökande i projekt där den huvudsökande disputerat i Pedagogik/Didaktik disputerat i samma ämnen som huvudsökande. Motsvarande andel för Humaniora är 49 procent, för Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik 47 procent och för Övriga ämnen 33 procent. På mer detaljerad nivå gäller att 58 procent av dem som ingår i projekt med en huvudsökande som disputerat i Språk har disputerat i samma ämnen och

motsvarande andel är för Historia 41 procent och för Övriga humanistiska ämnen 29 procent. För Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik är motsvarande andelar för Övrig samhällsvetenskap 46 procent och för Sociologi 36 procent. Beträffande Pedagogik och Ämnesdidaktik finns väsentliga skillnader. Huvudsökande som disputerat i Pedagogik har ofta medsökande som disputerat i samma ämne (47 procent), medan Didaktik (här har vi slagit samman Ämnesdidaktik och Allmän didaktik) som disputationsämne bland de medsökande är sparsamt förekommande (5 procent). För huvudsökande i Ämnesdidaktik är det förvisso vanligare att ha medarbetare som disputerat i Ämnesdidaktik (39 procent), men Pedagogik är representerat i nästan en fjärdedel av fallen (23 procent).

Tabellen ger också upplysningar om hur stor andel av medsökande som disputerat inom ett visst ämne/ämnesgrupp som återfinns inom ett visst ämne/ämnesgrupp för de huvudsökande. Läst på detta sätt kan konstateras att medsökande som disputerat i Humaniora framför allt ingår i projekt ledda av sökande som disputerat i samma ämne, totalt sett 50 procent. 63 procent av alla medsökande som disputerat i Pedagogik/Didaktik återfinns i projekt med huvudsökande som disputerat i samma ämnen (58 procent har kombinationen Pedagogik/Pedagogik och 35 procent Ämnesdidaktik/Ämnesdidaktik). För Andra samhällsvetenskaper än pedagogik och didaktik är motsvarande andel 56 procent (med högst andel för Övrig samhällsvetenskap, 50 procent, följt av Sociologi, 45 procent). För Övriga ämnen är andelen endast 22 procent. Här återfinns en större andel i projekt ledda av personer som disputerat i Pedagogik/Didaktik, 63 procent.

Ur tabellen kan också utläsas att det är det är ovanligt att huvudsökande i Humaniora har medsökande som disputerat i Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik, 7 procent, och att det omvända, att huvudsökande i Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik har medsökande som disputerat i Humaniora, också är förhållandevis ovanligt, 10 procent. När Humaniora söker andra än humanister att samarbeta med riktas blickarna främst mot pedagoger och didaktiker (40 procent) och detsamma gäller i nästan lika stor utsträckning för huvudsökande i Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik (34 procent).

Förhållandet mellan huvudsökandes disputationsämne och de medsökandes disputationsämne vittnar om att lika gärna samarbetar med lika och att när samarbete med andra sker väljs gärna företrädare för Pedagogik och Didaktik, vilket pekar på de senares central ställning inom den utbildningsvetenskapliga forskningen.

Även förhållandet mellan huvudsökandes och medsökandes tjänsteämne (se tabell 12) pekar i samma riktning som resultaten ovan. I stort gäller att humanister samarbetar med humanister, pedagoger och didaktiker med andra pedagoger och didaktiker samt andra samhällsvetare med andra samhällsvetare. Det är dock något vanligare att humanister samverkar med andra samhällsvetare än pedagogiker och didaktiker och vice versa när tjänsteämne i stället för disputationsämne beaktas. Bland huvudsökande humanister är det faktiskt vanligare att samverka med andra samhällsvetare än pedagoger och didaktiker än det är att de samverkar med pedagoger och didaktiker, men för andra samhällsvetare än pedagoger och didaktiker utgör pedagoger och didaktiker en tydligt större grupp av de medsökande än humanisterna.

Tabell 11. Disputationsämne för huvudsökande och för medsökande till projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal och andelar i procent.

	Historia	Språkvetenskap	Humaniora – övrig	Humaniora totalt	Pedagogik	Allmän didaktik	Ämnesdidaktik	Ped.arb./Lärande	Ped./did. – totalt	Sociologi	Statsvetenskap	Samhällsvet. – övrig	Samhällsvet. – ej ped./did	Samhällsvet – totalt	Övriga	Ej disp./Ej uppg.	Totalt
Historia	12	0	1	13	11	0	1	0	12	0	2	1	3	15	0	1	29
Språkvetenskap	0	15	1	16	4	1	4	0	9	0	0	0	0	9	0	1	26
Humaniora – övrig	2	2	9	13	9	1	1	2	13	1	0	2	3	16	0	2	31
Humaniora totalt	14	17	11	42	24	2	6	2	34	1	2	3	6	40	0	4	86
Pedagogik	7	8	8	23	110	5	6	8	129	11	7	21	39	168	17	25	233
Allmän didaktik	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	2
Ämnesdidaktik	0	0	0	0	7	0	12	0	19	0	0	3	3	22	7	2	31
Ped.arb./Lärande	0	0	0	0	5	0	0	4	9	1	0	1	2	11	1	0	12
Pedagogik/didaktik – totalt	7	8	8	23	122	5	19	12	158	12	7	25	44	202	26	27	278
Sociologi	0	1	4	5	13	0	2	0	15	16	1	3	20	35	0	5	45
Statsvetenskap	0	0	0	0	7	0	0	2	9	0	4	0	4	13	0	0	13
Samhällsvet. – övrig	4	2	3	9	17	0	4	2	23	3	1	37	41	64	6	2	81
Samhällsvet. – ej ped./did	4	3	7	14	37	0	6	4	47	19	6	40	65	112	6	7	139
Samhällsvet – totalt	11	11	15	37	159	5	25	16	205	31	13	65	109	314	32	34	417
Övriga	0	4	1	5	8	0	3	1	12	0	0	1	1	13	9	0	27
Totalt	25	32	27	84	191	7	34	19	251	32	15	69	116	367	41	38	530
Historia	41,4	0,0	3,4	44,8	37,9	0,0	3,4	0,0	41,4	0,0	6,9	3,4	10,3	51,7	0,0	3,4	100,0
Språkvetenskap	0,0	57,7	3,8	61,5	15,4	3,8	15,4	0,0	34,6	0,0	0,0	0,0	0,0	34,6	0,0	3,8	100,0
Humaniora – övrig	6,5	6,5	29,0	41,9	29,0	3,2	3,2	6,5	41,9	3,2	0,0	6,5	9,7	51,6	0,0	6,5	100,0
Humaniora totalt	16,3	19,8	12,8	48,8	27,9	2,3	7,0	2,3	39,5	1,2	2,3	3,5	7,0	46,5	0,0	4,7	100,0
Pedagogik	3,0	3,4	3,4	9,9	47,2	2,1	2,6	3,4	55,4	4,7	3,0	9,0	16,7	72,1	7,3	10,7	100,0
Allmän didaktik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	100,0
Ämnesdidaktik	0,0	0,0	0,0	0,0	22,6	0,0	38,7	0,0	61,3	0,0	0,0	9,7	9,7	71,0	22,6	6,5	100,0
Ped.arb./Lärande	0,0	0,0	0,0	0,0	41,7	0,0	0,0	33,3	75,0	8,3	0,0	8,3	16,7	91,7	8,3	0,0	100,0
Pedagogik/didaktik – totalt	2,5	2,9	2,9	8,3	43,9	1,8	6,8	4,3	56,8	4,3	2,5	9,0	15,8	72,7	9,4	9,7	100,0
Sociologi	0,0	2,2	8,9	11,1	28,9	0,0	4,4	0,0	33,3	35,6	2,2	6,7	44,4	77,8	0,0	11,1	100,0
Statsvetenskap	0,0	0,0	0,0	0,0	53,8	0,0	0,0	15,4	69,2	0,0	30,8	0,0	30,8	100,0	0,0	0,0	100,0
Samhällsvet. – övrig	4,9	2,5	3,7	11,1	21,0	0,0	4,9	2,5	28,4	3,7	1,2	45,7	50,6	79,0	7,4	2,5	100,0
Samhällsvet. – ej ped./did	2,9	2,2	5,0	10,1	26,6	0,0	4,3	2,9	33,8	13,7	4,3	28,8	46,8	80,6	4,3	5,0	100,0
Samhällsvet – totalt	2,6	2,6	3,6	8,9	38,1	1,2	6,0	3,8	49,2	7,4	3,1	15,6	26,1	75,3	7,7	8,2	100,0
Övriga	0,0	14,8	3,7	18,5	29,6	0,0	11,1	3,7	44,4	0,0	0,0	3,7	3,7	48,1	33,3	0,0	100,0
Totalt	4,7	6,0	5,1	15,8	36,0	1,3	6,4	3,6	47,4	6,0	2,8	13,0	21,9	69,2	7,7	7,2	100,0
Historia	48,0	0,0	3,7	15,5	5,8	0,0	2,9	0,0	4,8	0,0	13,3	1,4	2,6	4,1	0,0	2,6	5,5
Språkvetenskap	0,0	46,9	3,7	19,0	2,1	14,3	11,8	0,0	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	0,0	2,6	4,9
Humaniora – övrig	8,0	6,3	33,3	15,5	4,7	14,3	2,9	10,5	5,2	3,1	0,0	2,9	2,6	4,4	0,0	5,3	5,8
Humaniora totalt	56,0	53,1	40,7	50,0	12,6	28,6	17,6	10,5	13,5	3,1	13,3	4,3	5,2	10,9	0,0	10,5	16,2
Pedagogik	28,0	25,0	29,6	27,4	57,6	71,4	17,6	42,1	51,4	34,4	46,7	30,4	33,6	45,8	41,5	65,8	44,0
Allmän didaktik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	2,4	0,0	0,4
Ämnesdidaktik	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7	0,0	35,3	0,0	7,6	0,0	0,0	4,3	2,6	6,0	17,1	5,3	5,8
Ped.arb./Lärande	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	21,1	3,6	3,1	0,0	1,4	1,7	3,0	2,4	0,0	2,3
Pedagogik/didaktik – totalt	28,0	25,0	29,6	27,4	63,9	71,4	55,9	63,2	62,9	37,5	46,7	36,2	37,9	55,0	63,4	71,1	52,5
Sociologi	0,0	3,1	14,8	6,0	6,8	0,0	5,9	0,0	6,0	50,0	6,7	4,3	17,2	9,5	0,0	13,2	8,5
Statsvetenskap	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7	0,0	0,0	10,5	3,6	0,0	26,7	0,0	3,4	3,5	0,0	0,0	2,5
Samhällsvet. – övrig	16,0	6,3	11,1	10,7	8,9	0,0	11,8	10,5	9,2	9,4	6,7	53,6	35,3	17,4	14,6	5,3	15,3
Samhällsvet. – ej ped./did	16,0	9,4	25,9	16,7	19,4	0,0	17,6	21,1	18,7	59,4	40,0	58,0	56,0	30,5	14,6	18,4	26,2
Samhällsvet – totalt	44,0	34,4	55,6	44,0	83,2	71,4	73,5	84,2	81,7	96,9	86,7	94,2	94,0	85,6	78,0	89,5	78,7
Övriga	0,0	12,5	3,7	6,0	4,2	0,0	8,8	5,3	4,8	0,0	0,0	1,4	0,9	3,5	22,0	0,0	5,1
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell 12. Tjänsteämne för huvudsökande och för medsökande till projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal och andelar i procent.

	Historia	Språkvetenskap	Humaniora – övrig	Humaniora totalt	Pedagogik	Allmän didaktik	Ämnesdidaktik	Ped.arb./Lärande	Ped./did. – totalt	Sociologi	Statsvetenskap	Samhällsvet. – övrig	Samh. – ej ped./did	Samhällsvet – totalt	Övriga	Ej disp./Ej uppg.	Totalt
Historia	7	0	0	7	3	0	0	1	4	0	1	2	3	7	0	6	20
Språkvetenskap	0	7	0	7	2	0	1	0	3	2	0	2	4	7	0	3	17
Humaniora – övrig	2	0	4	6	1	0	0	0	1	1	0	1	2	3	0	4	13
Humaniora totalt	9	7	4	20	6	0	1	1	8	3	1	5	9	17	0	13	50
Pedagogik	2	19	1	22	83	8	9	5	105	4	5	10	19	124	10	32	188
Allmän didaktik	1	1	0	2	3	7	3	0	13	0	0	2	2	15	2	3	22
Ämnesdidaktik	0	5	0	5	12	1	18	2	33	0	0	5	5	38	10	5	58
Ped.arb./Lärande	1	5	2	8	11	2	3	4	20	0	0	2	2	22	1	9	40
Pedagogik/didaktik – totalt	4	30	3	37	109	18	33	11	171	4	5	19	28	199	23	49	308
Sociologi	0	5	3	8	5	1	1	0	7	21	0	2	23	30	0	9	47
Statsvetenskap	0	2	0	2	5	0	0	1	6	0	1	0	1	7	0	0	9
Samhällsvet. – övrig	1	8	0	9	14	1	3	3	21	2	0	8	10	31	6	8	54
Samhällsvet. – ej ped./did	1	15	3	19	24	2	4	4	34	23	1	10	34	68	6	17	110
Samhällsvet – totalt	5	45	6	56	133	20	37	15	205	27	6	29	62	267	29	66	418
Övriga	0	0	0	0	5	0	1	1	7	0	0	0	0	7	3	1	11
Ej tjänst/ej upp.	2	1	0	3	15	1	3	3	22	4	1	9	14	36	1	11	51
Totalt	16	53	10	79	159	21	42	20	242	34	8	43	85	327	33	91	530
Historia	35,0	0,0	0,0	35,0	15,0	0,0	0,0	5,0	20,0	0,0	5,0	10,0	15,0	35,0	0,0	30,0	100,0
Språkvetenskap	0,0	41,2	0,0	41,2	11,8	0,0	5,9	0,0	17,6	11,8	0,0	11,8	23,5	41,2	0,0	17,6	100,0
Humaniora – övrig	15,4	0,0	30,8	46,2	7,7	0,0	0,0	0,0	7,7	7,7	0,0	7,7	15,4	23,1	0,0	30,8	100,0
Humaniora totalt	18,0	14,0	8,0	40,0	12,0	0,0	2,0	2,0	16,0	6,0	2,0	10,0	18,0	34,0	0,0	26,0	100,0
Pedagogik	1,1	10,1	0,5	11,7	44,1	4,3	4,8	2,7	55,9	2,1	2,7	5,3	10,1	66,0	5,3	17,0	100,0
Allmän didaktik	4,5	4,5	0,0	9,1	13,6	31,8	13,6	0,0	59,1	0,0	0,0	9,1	9,1	68,2	9,1	13,6	100,0
Ämnesdidaktik	0,0	8,6	0,0	8,6	20,7	1,7	31,0	3,4	56,9	0,0	0,0	8,6	8,6	65,5	17,2	8,6	100,0
Ped.arb./Lärande	2,5	12,5	5,0	20,0	27,5	5,0	7,5	10,0	50,0	0,0	0,0	5,0	5,0	55,0	2,5	22,5	100,0
Pedagogik/didaktik – totalt	1,3	9,7	1,0	12,0	35,4	5,8	10,7	3,6	55,5	1,3	1,6	6,2	9,1	64,6	7,5	15,9	100,0
Sociologi	0,0	10,6	6,4	17,0	10,6	2,1	2,1	0,0	14,9	44,7	0,0	4,3	48,9	63,8	0,0	19,1	100,0
Statsvetenskap	0,0	22,2	0,0	22,2	55,6	0,0	0,0	11,1	66,7	0,0	11,1	0,0	11,1	77,8	0,0	0,0	100,0
Samhällsvet. – övrig	1,9	14,8	0,0	16,7	25,9	1,9	5,6	5,6	38,9	3,7	0,0	14,8	18,5	57,4	11,1	14,8	100,0
Samhällsvet. – ej ped./did	0,9	13,6	2,7	17,3	21,8	1,8	3,6	3,6	30,9	20,9	0,9	9,1	30,9	61,8	5,5	15,5	100,0
Samhällsvet – totalt	1,2	10,8	1,4	13,4	31,8	4,8	8,9	3,6	49,0	6,5	1,4	6,9	14,8	63,9	6,9	15,8	100,0
Övriga	0,0	0,0	0,0	0,0	45,5	0,0	9,1	9,1	63,6	0,0	0,0	0,0	0,0	63,6	27,3	9,1	100,0
Ej tjänst/ej upp.	3,9	2,0	0,0	5,9	29,4	2,0	5,9	5,9	43,1	7,8	2,0	17,6	27,5	70,6	2,0	21,6	100,0
Totalt	3,0	10,0	1,9	14,9	30,0	4,0	7,9	3,8	45,7	6,4	1,5	8,1	16,0	61,7	6,2	17,2	100,0
Historia	43,8	0,0	0,0	8,9	1,9	0,0	0,0	5,0	1,7	0,0	12,5	4,7	3,5	2,1	0,0	6,6	3,8
Språkvetenskap	0,0	13,2	0,0	8,9	1,3	0,0	2,4	0,0	1,2	5,9	0,0	4,7	4,7	2,1	0,0	3,3	3,2
Humaniora – övrig	12,5	0,0	40,0	7,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,4	2,9	0,0	2,3	2,4	0,9	0,0	4,4	2,5
Humaniora totalt	56,3	13,2	40,0	25,3	3,8	0,0	2,4	5,0	3,3	8,8	12,5	11,6	10,6	5,2	0,0	14,3	9,4
Pedagogik	12,5	35,8	10,0	27,8	52,2	38,1	21,4	25,0	43,4	11,8	62,5	23,3	22,4	37,9	30,3	35,2	35,5
Allmän didaktik	6,3	1,9	0,0	2,5	1,9	33,3	7,1	0,0	5,4	0,0	0,0	4,7	2,4	4,6	6,1	3,3	4,2
Ämnesdidaktik	0,0	9,4	0,0	6,3	7,5	4,8	42,9	10,0	13,6	0,0	0,0	11,6	5,9	11,6	30,3	5,5	10,9
Ped.arb./Lärande	6,3	9,4	20,0	10,1	6,9	9,5	7,1	20,0	8,3	0,0	0,0	4,7	2,4	6,7	3,0	9,9	7,5
Pedagogik/didaktik – totalt	25,0	56,6	30,0	46,8	68,6	85,7	78,6	55,0	70,7	11,8	62,5	44,2	32,9	60,9	69,7	53,8	58,1
Sociologi	0,0	9,4	30,0	10,1	3,1	4,8	2,4	0,0	2,9	61,8	0,0	4,7	27,1	9,2	0,0	9,9	8,9
Statsvetenskap	0,0	3,8	0,0	2,5	3,1	0,0	0,0	5,0	2,5	0,0	12,5	0,0	1,2	2,1	0,0	0,0	1,7
Samhällsvet. – övrig	6,3	15,1	0,0	11,4	8,8	4,8	7,1	15,0	8,7	5,9	0,0	18,6	11,8	9,5	18,2	8,8	10,2
Samhällsvet. – ej ped./did	6,3	28,3	30,0	24,1	15,1	9,5	9,5	20,0	14,0	67,6	12,5	23,3	40,0	20,8	18,2	18,7	20,8
Samhällsvet – totalt	31,3	84,9	60,0	70,9	83,6	95,2	88,1	75,0	84,7	79,4	75,0	67,4	72,9	81,7	87,9	72,5	78,9
Övriga	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1	0,0	2,4	5,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	9,1	1,1	2,1
Ej tjänst/ej upp.	12,5	1,9	0,0	3,8	9,4	4,8	7,1	15,0	9,1	11,8	12,5	20,9	16,5	11,0	3,0	12,1	9,6
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Skillnader mellan lärosätena

I vår tidigare kartläggning 2010 spårade vi en intressant arbetsdelning lärosätena emellan, tydligast manifesterad i att den utbildningsvetenskapliga forskningen vid vissa lärosäten och vissa typer av lärosäten var starkt koncentrerad till ämnena Pedagogik och Didaktik, vid andra mer spridd på olika ämnen. Nu har vi möjlighet till mer precisa analyser som pekar i samma riktning. Utifrån tabell 13, 14 och 15 nedan kan profiler bland lärosätena identifieras. Sett till angivna ämnen (tabell 13) representeras de lärosäten och lärosätetypen som är starkt förknippade med ämnena Pedagogik och Didaktik av universiteten i Göteborg och Umeå samt högskolorna, där de två ämnesområdena tillsammans ligger på mellan 60 och 66 procent mot 53 procent för samtliga lärosäten. I kontrast till dessa står de lärosäten som har en förhållandevis stark betoning på humaniora (Lunds universitet och Uppsala universitet samt fackhögskolorna) och på annan samhällsvetenskap än pedagogik och didaktik (universiteten i Lund, Linköping och Uppsala).

Tabell 13. Angivet ämne 1 till 3, summa per lärosäte och lärosätetyp (2005–2011). Antal och andelar i procent.

	SU	GU	LiU	UU	UmU	LU	Äldre univ.	Yngre univ.	Fackhögsk.	Högskolor	Övriga	Totalt
Historia	6	0	8	9	2	6	31	3	4	2	0	40
Språkvetenskap	8	4	0	2	1	0	15	3	2	2	0	22
Humaniora – övrig	1	1	2	2	2	1	9	5	1	5	0	20
Humaniora totalt	15	5	10	13	5	7	55	11	7	9	0	82
Pedagogik	31	24	18	9	7	4	93	15	3	19	0	130
Allmän didaktik	11	8	5	6	2	0	32	7	1	6	0	46
Ämnesdidaktik	8	10	6	3	6	1	34	5	2	9	1	51
Ped.arb./Lärande	1	3	5	2	6	0	17	5	0	3	0	25
Pedagogik/didaktik – totalt	51	45	34	20	21	5	176	32	6	37	1	252
Sociologi	12	8	12	10	2	3	47	7	2	4	1	61
Statsvetenskap	1	2	2	3	3	0	11	3	0	2	0	16
Samhällsvet. – övrig	13	7	10	3	4	4	41	4	3	5	4	57
Samhällsvet. – ej ped./did	26	17	24	16	9	7	99	14	5	11	5	134
Samhällsvet – totalt	77	62	58	36	30	12	275	46	11	48	6	386
Övriga	2	1	5	0	0	0	8	1	1	0	0	10
Totalt	94	68	73	49	35	19	338	58	19	57	6	478
Historia	6,4	0,0	11,0	18,4	5,7	31,6	9,2	5,2	21,1	3,5	0,0	8,4
Språkvetenskap	8,5	5,9	0,0	4,1	2,9	0,0	4,4	5,2	10,5	3,5	0,0	4,6
Humaniora – övrig	1,1	1,5	2,7	4,1	5,7	5,3	2,7	8,6	5,3	8,8	0,0	4,2
Humaniora totalt	16,0	7,4	13,7	26,5	14,3	36,8	16,3	19,0	36,8	15,8	0,0	17,2
Pedagogik	33,0	35,3	24,7	18,4	20,0	21,1	27,5	25,9	15,8	33,3	0,0	27,2
Allmän didaktik	11,7	11,8	6,8	12,2	5,7	0,0	9,5	12,1	5,3	10,5	0,0	9,6
Ämnesdidaktik	8,5	14,7	8,2	6,1	17,1	5,3	10,1	8,6	10,5	15,8	16,7	10,7
Ped.arb./Lärande	1,1	4,4	6,8	4,1	17,1	0,0	5,0	8,6	0,0	5,3	0,0	5,2
Pedagogik/didaktik – totalt	54,3	66,2	46,6	40,8	60,0	26,3	52,1	55,2	31,6	64,9	16,7	52,7
Sociologi	12,8	11,8	16,4	20,4	5,7	15,8	13,9	12,1	10,5	7,0	16,7	12,8
Statsvetenskap	1,1	2,9	2,7	6,1	8,6	0,0	3,3	5,2	0,0	3,5	0,0	3,3
Samhällsvet. – övrig	13,8	10,3	13,7	6,1	11,4	21,1	12,1	6,9	15,8	8,8	66,7	11,9
Samhällsvet. – ej ped./did	27,7	25,0	32,9	32,7	25,7	36,8	29,3	24,1	26,3	19,3	83,3	28,0
Samhällsvet – totalt	81,9	91,2	79,5	73,5	85,7	63,2	81,4	79,3	57,9	84,2	100,0	80,8
Övriga	2,1	1,5	6,8	0,0	0,0	0,0	2,4	1,7	5,3	0,0	0,0	2,1
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Den bild över lärosätenas tyngdpunkter som vi funnit utifrån självangivet ämne för projekten behöver modifieras något när vi ser till de huvudsökandes disputationens ämne, se tabell 14. Det lärosäte som har de högsta andelarna disputerade i Pedagogik/Didaktik är Stockholms universitet, 74 procent, vilket kan jämföras med de lärosäten som har störst andelar projekt som ser sig som pedagogiska och didaktiska, universiteten i Göteborg och Umeå, som hamnar på 45 och 50 procent. Näst högst ligger högskolorna med 68 procent, vilket sammanfaller med att de också har höga andelar som angett att de driver pedagogiska och didaktiska projekt. Vid den andra polen, där humaniora och andra samhällsve-

tenskapliga ämnen är starkare företrädare, återfinns framför allt Lunds universitet med 5 disputerade inom Humaniora, 3 i Övriga samhällsvetenskapliga ämnen och 1 i Pedagogik. Intressant nog har Göteborgs universitet flest disputerade i Humaniora, 10 stycken, och Linköpings universitet flest disputerade i Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik, 18 stycken.

När tjänsteämnena beaktas (tabell 15) kvarstår Stockholms universitet som det lärosäte som har den högsta andelen inom Pedagogik/Didaktik, 76 procent, följt av Göteborgs universitet och Umeå universitet i omvänd ordning mot disputationssämne med 55 och 50 procent. Näst högsta andelen har återigen högskolorna (73 procent). I övrigt är det förhållandevis små skillnader mellan disputationssämne och tjänsteämne. Exempelvis Lunds universitets tonvikt kvarstår vid framför allt Humaniora men även Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik som intakt. En skillnad är dock att många vid Linköpings universitet inte erhållit fasta tjänster (32 procent) och att andelen inom Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik gått ned från 58 till 19 procent.

Tabell 14. Huvudsökandes disputationssämne per lärosäte och lärosätetyp (2005–2011). Antal och andelar i procent.

	SU	GU	LiU	UU	UmU	LU	Äldre univ.	Yngre univ.	Fackhgsk.	Högskolor	Övriga	Totalt
Historia	0	2	1	3	2	3	11	4	2	1	0	18
Språkvetenskap	2	4	0	2	0	0	8	2	0	0	0	10
Humaniora – övrig	2	4	0	0	2	2	10	0	0	3	0	13
Humaniora totalt	4	10	1	5	4	5	29	6	2	4	0	41
Pedagogik	24	18	5	8	3	1	59	8	1	14	0	82
Allmän didaktik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Ämnesdidaktik	1	0	3	3	2	0	9	3	2	0	0	14
Ped.arb./Lärande	0	0	1	0	3	0	4	0	1	0	0	5
Pedagogik/didaktik – totalt	25	18	9	11	8	1	72	11	4	15	0	102
Sociologi	2	4	1	4	0	2	13	3	0	0	0	16
Statsvetenskap	1	0	1	0	2	0	4	2	0	0	0	6
Samhällsvet. – övrig	2	7	16	2	2	0	29	2	1	2	3	37
Samhällsvet. – ej ped./did	5	11	18	6	4	2	46	7	1	2	3	59
Samhällsvet – totalt	30	29	27	17	12	3	118	18	5	17	3	161
Övriga	0	1	3	0	0	0	4	3	1	1	0	9
Totalt	34	40	31	22	16	8	151	27	8	22	3	211
Historia	0,0	5,0	3,2	13,6	12,5	37,5	7,3	14,8	25,0	4,5	0,0	8,5
Språkvetenskap	5,9	10,0	0,0	9,1	0,0	0,0	5,3	7,4	0,0	0,0	0,0	4,7
Humaniora – övrig	5,9	10,0	0,0	0,0	12,5	25,0	6,6	0,0	0,0	13,6	0,0	6,2
Humaniora totalt	11,8	25,0	3,2	22,7	25,0	62,5	19,2	22,2	25,0	18,2	0,0	19,4
Pedagogik	70,6	45,0	16,1	36,4	18,8	12,5	39,1	29,6	12,5	63,6	0,0	38,9
Allmän didaktik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5	0,0	0,5
Ämnesdidaktik	2,9	0,0	9,7	13,6	12,5	0,0	6,0	11,1	25,0	0,0	0,0	6,6
Ped.arb./Lärande	0,0	0,0	3,2	0,0	18,8	0,0	2,6	0,0	12,5	0,0	0,0	2,4
Pedagogik/didaktik – totalt	73,5	45,0	29,0	50,0	50,0	12,5	47,7	40,7	50,0	68,2	0,0	48,3
Sociologi	5,9	10,0	3,2	18,2	0,0	25,0	8,6	11,1	0,0	0,0	0,0	7,6
Statsvetenskap	2,9	0,0	3,2	0,0	12,5	0,0	2,6	7,4	0,0	0,0	0,0	2,8
Samhällsvet. – övrig	5,9	17,5	51,6	9,1	12,5	0,0	19,2	7,4	12,5	9,1	100,0	17,5
Samhällsvet. – ej ped./did	14,7	27,5	58,1	27,3	25,0	25,0	30,5	25,9	12,5	9,1	100,0	28,0
Samhällsvet – totalt	88,2	72,5	87,1	77,3	75,0	37,5	78,1	66,7	62,5	77,3	100,0	76,3
Övriga	0,0	2,5	9,7	0,0	0,0	0,0	2,6	11,1	12,5	4,5	0,0	4,3
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell 15. Huvudsökandes tjänsteämne per lärosäte och lärosätetyp (2005–2011). Antal och andelar i procent.

	SU	GU	LiU	UU	UmU	LU	Äldre univ.	Yngre univ.	Fackhgsk.	Högskolor	Övriga	Totalt
Historia	0	0	1	2	2	3	8	2	1	1	0	12
Språkvetenskap	0	3	0	1	0	0	4	2	0	0	0	6
Humaniora – övrig	2	0	0	0	0	2	4	0	0	3	0	7
Humaniora totalt	2	3	1	3	2	5	16	4	1	4	0	25
Pedagogik	20	18	2	3	1	0	44	10	3	14	0	71
Allmän didaktik	0	2	0	4	0	1	7	2	1	0	0	10
Ämnesdidaktik	6	2	4	2	1	0	15	3	1	2	0	21
Ped.arb./Lärande	0	0	6	0	6	0	12	1	0	0	0	13
Pedagogik/didaktik – totalt	26	22	12	9	8	1	78	16	5	16	0	115
Sociologi	1	2	1	6	0	2	12	3	0	0	0	15
Statsvetenskap	0	0	0	0	2	0	2	1	0	0	0	3
Samhällsvet. – övrig	1	9	5	0	2	0	17	0	1	2	2	22
Samhällsvet. – ej ped./did	2	11	6	6	4	2	31	4	1	2	2	40
Samhällsvet – totalt	28	33	18	15	12	3	109	20	6	18	2	155
Övriga	0	0	2	1	0	0	3	2	0	0	0	5
Ej tjänst/uppgift.	4	4	10	3	2	0	23	1	1	0	1	26
Totalt	34	40	31	22	16	8	151	27	8	22	3	211
Historia	0,0	0,0	3,2	9,1	12,5	37,5	5,3	7,4	12,5	4,5	0,0	5,7
Språkvetenskap	0,0	7,5	0,0	4,5	0,0	0,0	2,6	7,4	0,0	0,0	0,0	2,8
Humaniora – övrig	5,9	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	2,6	0,0	0,0	13,6	0,0	3,3
Humaniora totalt	5,9	7,5	3,2	13,6	12,5	62,5	10,6	14,8	12,5	18,2	0,0	11,8
Pedagogik	58,8	45,0	6,5	13,6	6,3	0,0	29,1	37,0	37,5	63,6	0,0	33,6
Allmän didaktik	0,0	5,0	0,0	18,2	0,0	12,5	4,6	7,4	12,5	0,0	0,0	4,7
Ämnesdidaktik	17,6	5,0	12,9	9,1	6,3	0,0	9,9	11,1	12,5	9,1	0,0	10,0
Ped.arb./Lärande	0,0	0,0	19,4	0,0	37,5	0,0	7,9	3,7	0,0	0,0	0,0	6,2
Pedagogik/didaktik – totalt	76,5	55,0	38,7	40,9	50,0	12,5	51,7	59,3	62,5	72,7	0,0	54,5
Sociologi	2,9	5,0	3,2	27,3	0,0	25,0	7,9	11,1	0,0	0,0	0,0	7,1
Statsvetenskap	0,0	0,0	0,0	0,0	12,5	0,0	1,3	3,7	0,0	0,0	0,0	1,4
Samhällsvet. – övrig	2,9	22,5	16,1	0,0	12,5	0,0	11,3	0,0	12,5	9,1	66,7	10,4
Samhällsvet. – ej ped./did	5,9	27,5	19,4	27,3	25,0	25,0	20,5	14,8	12,5	9,1	66,7	19,0
Samhällsvet – totalt	82,4	82,5	58,1	68,2	75,0	37,5	72,2	74,1	75,0	81,8	66,7	73,5
Övriga	0,0	0,0	6,5	4,5	0,0	0,0	2,0	7,4	0,0	0,0	0,0	2,4
Ej tjänst/uppgift.	11,8	10,0	32,3	13,6	12,5	0,0	15,2	3,7	12,5	0,0	33,3	12,3
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Liksom huvudsökande kan vi analysera skillnader mellan lärosätena vad avser de medsökandes disputationssämne och tjänsteämne (tabell 16 och 17). I stort förstärks bilden av att vissa lärosäten har en tyngdpunkt i Pedagogik/Didaktik. Ett viktigt undantag är Stockholms universitet som beträffande andelen huvudsökande med samma disputationssämne som tjänsteämne har de högsta andelarna inom Pedagogik/Didaktik i jämförelse med de övriga fem stora universiteten. Vad gäller de medsökande däremot (tabell 16) har Stockholms universitet en förhållandevis låg andel, 36 procent, vilket skall jämföras med de högsta, 67 procent för Umeå universitet och 61 procent för Göteborgs universitet. Högskolorna, som har höga andelar för de huvudsökande har något lägre andelar för medsökande, 55 procent. Lägst andelar har Lunds universitet, 20 procent, följt av Linköpings universitet, 29 procent. Uppsala universitet hamnar på en mellanposition med 48 procent.

När tjänsteämne analyseras (tabell 17) bekräftas bilden ovan. Göteborgs universitet och Umeå universitet tillsammans med högskolorna har de högsta andelarna med tjänster inom Pedagogik/Didaktik. Stockholms universitet ligger återigen på en låg andel. En förändring är att Uppsala universitet har en lägre andel med tjänster i Pedagogik/Didaktik än med disputerade i dessa ämnen och högre andelar i Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik.

Tabell 16. Medsökandes disputationssämne per lärosäte och lärosätetyp (2005–2011). Antal och andelar i procent.

	SU	GU	LiU	UU	UmU	LU	Äldre univ.	Yngre univ.	Fackhögsk.	Högskolor	Övriga	Totalt
Historia	3	0	5	5	4	4	21	3	0	1	0	25
Språkvetenskap	12	5	4	2	4	0	27	3	2	0	0	32
Humaniora – övrig	5	4	3	3	2	1	18	2	1	6	0	27
Humaniora totalt	20	9	12	10	10	5	66	8	3	7	0	84
Pedagogik	30	41	13	26	14	3	127	29	8	27	0	191
Allmän didaktik	4	2	0	0	0	0	6	1	0	0	0	7
Ämnesdidaktik	2	5	2	4	6	0	19	8	0	5	2	34
Ped.arb./Lärande	1	1	3	0	10	0	15	1	1	2	0	19
Pedagogik/didaktik – totalt	37	49	18	30	30	3	167	39	9	34	2	251
Sociologi	4	2	1	9	0	4	20	9	0	2	1	32
Statsvetenskap	6	1	0	0	2	0	9	5	0	1	0	15
Samhällsvet. – övrig	17	6	21	1	2	1	48	3	4	9	5	69
Samhällsvet. – ej ped./did	27	9	22	10	4	5	77	17	4	12	6	116
Samhällsvet – totalt	64	58	40	40	34	8	244	56	13	46	8	367
Övriga	9	3	8	4	1	2	27	5	2	5	2	41
Ej disp./Ej uppg.	10	10	2	9	0	0	31	3	0	4	0	38
Totalt	103	80	62	63	45	15	368	72	18	62	10	530
Historia	2,9	0,0	8,1	7,9	8,9	26,7	5,7	4,2	0,0	1,6	0,0	4,7
Språkvetenskap	11,7	6,3	6,5	3,2	8,9	0,0	7,3	4,2	11,1	0,0	0,0	6,0
Humaniora – övrig	4,9	5,0	4,8	4,8	4,4	6,7	4,9	2,8	5,6	9,7	0,0	5,1
Humaniora totalt	19,4	11,3	19,4	15,9	22,2	33,3	17,9	11,1	16,7	11,3	0,0	15,8
Pedagogik	29,1	51,3	21,0	41,3	31,1	20,0	34,5	40,3	44,4	43,5	0,0	36,0
Allmän didaktik	3,9	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	1,4	0,0	0,0	0,0	1,3
Ämnesdidaktik	1,9	6,3	3,2	6,3	13,3	0,0	5,2	11,1	0,0	8,1	20,0	6,4
Ped.arb./Lärande	1,0	1,3	4,8	0,0	22,2	0,0	4,1	1,4	5,6	3,2	0,0	3,6
Pedagogik/didaktik – totalt	35,9	61,3	29,0	47,6	66,7	20,0	45,4	54,2	50,0	54,8	20,0	47,4
Sociologi	3,9	2,5	1,6	14,3	0,0	26,7	5,4	12,5	0,0	3,2	10,0	6,0
Statsvetenskap	5,8	1,3	0,0	0,0	4,4	0,0	2,4	6,9	0,0	1,6	0,0	2,8
Samhällsvet. – övrig	16,5	7,5	33,9	1,6	4,4	6,7	13,0	4,2	22,2	14,5	50,0	13,0
Samhällsvet. – ej ped./did	26,2	11,3	35,5	15,9	8,9	33,3	20,9	23,6	22,2	19,4	60,0	21,9
Samhällsvet – totalt	62,1	72,5	64,5	63,5	75,6	53,3	66,3	77,8	72,2	74,2	80,0	69,2
Övriga	8,7	3,8	12,9	6,3	2,2	13,3	7,3	6,9	11,1	8,1	20,0	7,7
Ej disp./Ej uppg.	9,7	12,5	3,2	14,3	0,0	0,0	8,4	4,2	0,0	6,5	0,0	7,2
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell 17. Medsökandes tjänsteämne per lärosäte och lärosätetyp (2005–2011). Antal och andelar i procent.

	SU	GU	LiU	UU	UmU	LU	Äldre univ.	Yngre univ.	Fackhögsk.	Högskolor	Övriga	Totalt
Historia	1	0	3	3	3	2	12	2	1	1	0	16
Språkvetenskap	10	4	4	1	3	0	22	3	2	0	0	27
Humaniora – övrig	2	1	1	2	0	0	6	2	1	3	0	12
Humaniora totalt	13	5	8	6	6	2	40	7	4	4	0	55
Pedagogik	22	37	16	12	14	3	104	24	3	28	0	159
Allmän didaktik	3	4	1	5	1	0	14	5	1	1	0	21
Ämnesdidaktik	7	7	5	2	5	0	26	5	0	9	2	42
Ped.arb./Lärande	1	1	1	0	7	0	10	4	0	5	1	20
Pedagogik/didaktik – totalt	33	49	23	19	27	3	154	38	4	43	3	242
Sociologi	4	1	0	17	0	3	25	6	1	1	1	34
Statsvetenskap	5	0	0	0	1	0	6	1	0	1	0	8
Samhällsvet. – övrig	10	3	13	4	1	0	31	3	1	4	4	43
Samhällsvet. – ej ped./did	19	4	13	21	2	3	62	10	2	6	5	85
Samhällsvet – totalt	52	53	36	40	29	6	216	48	6	49	8	327
Övriga	7	4	4	5	1	1	22	6	4	1	0	33
Ej tjänst/uppgift.	22	9	13	5	9	6	64	9	4	4	2	83
Ej disp.	9	9	1	7	0	0	26	2	0	4	0	32
Totalt	103	80	62	63	45	15	368	72	18	62	10	530
Historia	1,0	0,0	4,8	4,8	6,7	13,3	3,3	2,8	5,6	1,6	0,0	3,0
Språkvetenskap	9,7	5,0	6,5	1,6	6,7	0,0	6,0	4,2	11,1	0,0	0,0	5,1
Humaniora – övrig	1,9	1,3	1,6	3,2	0,0	0,0	1,6	2,8	5,6	4,8	0,0	2,3
Humaniora totalt	12,6	6,3	12,9	9,5	13,3	13,3	10,9	9,7	22,2	6,5	0,0	10,4
Pedagogik	21,4	46,3	25,8	19,0	31,1	20,0	28,3	33,3	16,7	45,2	0,0	30,0
Allmän didaktik	2,9	5,0	1,6	7,9	2,2	0,0	3,8	6,9	5,6	1,6	0,0	4,0
Ämnesdidaktik	6,8	8,8	8,1	3,2	11,1	0,0	7,1	6,9	0,0	14,5	20,0	7,9
Ped.arb./Lärande	1,0	1,3	1,6	0,0	15,6	0,0	2,7	5,6	0,0	8,1	10,0	3,8
Pedagogik/didaktik – totalt	32,0	61,3	37,1	30,2	60,0	20,0	41,8	52,8	22,2	69,4	30,0	45,7
Sociologi	3,9	1,3	0,0	27,0	0,0	20,0	6,8	8,3	5,6	1,6	10,0	6,4
Statsvetenskap	4,9	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	1,6	1,4	0,0	1,6	0,0	1,5
Samhällsvet. – övrig	9,7	3,8	21,0	6,3	2,2	0,0	8,4	4,2	5,6	6,5	40,0	8,1
Samhällsvet. – ej ped./did	18,4	5,0	21,0	33,3	4,4	20,0	16,8	13,9	11,1	9,7	50,0	16,0
Samhällsvet – totalt	50,5	66,3	58,1	63,5	64,4	40,0	58,7	66,7	33,3	79,0	80,0	61,7
Övriga	6,8	5,0	6,5	7,9	2,2	6,7	6,0	8,3	22,2	1,6	0,0	6,2
Ej tjänst/uppgift.	21,4	11,3	21,0	7,9	20,0	40,0	17,4	12,5	22,2	6,5	20,0	15,7
Ej disp.	8,7	11,3	1,6	11,1	0,0	0,0	7,1	2,8	0,0	6,5	0,0	6,0
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

UVKs kategorisering och projektens och sökandes ämnestillhörighet

Hur de åtta områden som UVK har till grund för sina beredningsgrupper är relaterade till angivet ämne samt till huvud- och medsökandes disputation- och tjänsteämne, framgår av tabell 18–20 nedan. Ett första resultat är att Pedagogik och Didaktik är största ämnesgrupp som första angivna ämne (tabell 18) för sex av åtta kategorier; endast för Utbildningshistoria och Utbildningssystem hamnar dessa ämnen under 50 procent. För fem av de åtta kategorierna är Pedagogik och Didaktik också störst för andra och tredje ämne. På mer precis nivå finns en väldigt tydlig koppling mellan olika former av Didaktik som första angivna ämne och beredningsgruppen Didaktik, totalt 75 procent av ämnena inom denna beredningsgrupp rör Didaktik. Ingen annan beredningsgrupp når över 20 procent för Didaktik. Olika former av Pedagogik är klart dominerande i fem andra beredningsgrupper (Effektstudier, Gruppprocesser, Individens lärande, Professioner och Värdefrågor) och ligger på 43–54 procent. För de två beredningsgrupper som en tydlig dominans av andra ämnesgrupper än Pedagogik och Didaktik gäller att Utbildningshistoria har 86 procent av förstaämnena inom Humaniora (Historia svarar för totalt 64 procent), och Utbildningssystem har 54 procent inom Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik (Utbildningssociologi störst med 26 procent).

Även om Pedagogik/Didaktik har en något lägre total andel när huvudsökandes disputation-ämne än för det första angivna ämnet kvarstår huvudmönstret (tabell 19).⁷ Pedagogik/Didaktik dominerar i de flesta grupper. Återigen finns två undantag, men vid sidan om Utbildningshistoria framträder nu Värdefrågor som ett område där Humaniora, Pedagogik och Didaktik samt Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik är lika stora. Vad gäller förhållandet mellan Pedagogik och Didaktik är det färre som disputerat i Didaktik än de som anger Didaktik som förstaämne, vilket gör att Pedagogik intar en mer dominerande ställning i kategorin huvudsökandes disputation-ämne, men mönstret är detsamma: olika former av Didaktik som disputation-ämne är vanligast inom Didaktik, medan Pedagogik sprider ut sig över ett större antal kategorier och når minst 33 procent av varje kategori – med Utbildningshistoria som undantaget.

För huvudsökandes tjänst är Pedagogik/Didaktiks dominans än mer tydlig än för disputation-ämne. För hälften av kategorierna (Didaktik, Effektstudier, Gruppprocesser och Professioner) når Pedagogik/Didaktik över 60 procent och för en av dem, Didaktik, över 80 procent. Utbildningshistoria har återigen den lägsta andelen för Pedagogik/Didaktik, 21 procent, och här är Humaniora starkast företrädda, 43 procent. Även Utbildningssystem har en låg andel, 33 procent, för Pedagogik/Didaktik och Andra samhällsvetenskapliga ämnen än pedagogik och didaktik har en lika hög andel. Dessutom utmärks de sist nämnda kategorierna, Utbildningshistoria och Utbildningssystem, av den högsta andelen utan tjänst/utan uppgift (21–22 procent).

⁷ Medsökandes disputation-ämne och tjänsteämne, se tabell 20, avviker inte på något avgörande sätt från mönstret för huvudsökande och angivna ämnen och kommenteras inte därför inte i den löpande texten.

Tabell 18. Självangivna ämne i första samt andra och tredje hand och beredningsgrupp för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal.

		Didaktik	Effektstudier	Grupprocesser	Individens lärande	Professioner	Utbildningshistoria	Utbildningssystem	Värdefrågor	Totalt	
1:a hand	Historia	0	0	0	0	0	9	4	0	13	
	Språkvetenskap	3	1	0	3	1	0	1	0	9	
	Humaniora/religionsvetenskap – övrig	3	1	0	1	0	3	0	2	10	
	Humaniora	6	2	0	4	1	12	5	2	32	
	Pedagogik	0	4	2	9	3	0	8	11	37	
	Specialpedagogik	1	1	2	4	0	0	2	1	11	
	Övrig pedagogik	1	2	2	6	1	0	4	2	18	
	Pedagogik – totalt	2	7	6	19	4	0	14	14	66	
	Allmän didaktik	19	1	0	0	0	1	0	2	23	
	Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik	11	1	1	1	0	0	0	0	14	
	Ämnesdidaktik övriga	6	1	0	1	0	0	0	0	8	
	Didaktik – totalt	36	3	1	2	0	1	0	2	45	
	Pedagogiskt arbete	0	0	0	2	1	0	1	0	4	
	Lärande	0	0	2	1	0	0	1	1	5	
	Pedagogik/Didaktik	38	10	9	24	5	1	16	17	120	
	Utbildningssociologi	0	1	1	2	1	1	12	7	25	
	Sociologi	0	0	2	2	1	0	2	1	8	
	Statsvetenskap	1	1	0	0	1	0	4	1	8	
	Övrig samhällsvetenskap	2	1	1	3	0	0	7	1	15	
	Samhällsvetenskap – ej ped/did	3	3	4	7	3	1	25	10	56	
	Samhällsvetenskap – totalt	41	13	13	31	8	2	41	27	176	
	Övriga	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
	Ej svar	1	0	1	0	0	0	0	0	2	
	Totalt	48	15	14	35	9	14	46	30	211	
	2–3:e hand	Historia	2	0	0	1	1	10	8	5	27
		Språkvetenskap	2	3	0	6	1	1	0	0	13
		Humaniora/religionsvetenskap – övrig	2	1	0	3	0	0	0	4	10
Humaniora		6	4	0	10	2	11	8	9	50	
Pedagogik		7	2	5	5	1	3	9	8	40	
Specialpedagogik		0	0	1	2	0	0	1	0	4	
Övrig pedagogik		3	1	0	6	1	2	5	2	20	
Pedagogik – totalt		10	3	6	13	2	5	15	10	64	
Allmän didaktik		9	0	1	2	4	1	2	4	23	
Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik		5	1	0	3	0	0	1	0	10	
Ämnesdidaktik övriga		8	0	0	6	1	2	2	0	19	
Didaktik – totalt		13	1	0	9	1	2	3	0	52	
Pedagogiskt arbete		0	0	2	1	2	0	2	0	7	
Lärande		4	1	1	1	1	0	1	0	9	
Pedagogik/Didaktik		27	5	9	24	6	7	21	10	132	
Utbildningssociologi		1	1	1	3	1	1	5	4	17	
Sociologi		1	1	1	1	0	1	4	2	11	
Statsvetenskap		0	2	0	0	0	2	2	2	8	
Övrig samhällsvetenskap		7	7	4	8	0	1	9	6	42	
Samhällsvetenskap – ej ped/did		9	11	6	12	1	5	20	14	78	
Samhällsvetenskap – totalt		36	16	15	36	7	12	41	24	210	
Övriga		4	0	0	3	1	0	0	1	9	
Ej svar		41	10	12	19	4	4	41	22	153	
Totalt		87	30	27	68	14	27	90	56	422	

Tabell 19. Huvudsökandes disputationssämne samt tjänsteämne och beredningsgrupp för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal.

	Didaktik	Effektstudier	Grupprocesser	Individens lärande	Professioner	Utbildningshistoria	Utbildningssystem	Värdefrågor	Totalt
Disputationssämne Historia	1	2	0	0	0	8	6	1	18
Språkvetenskap	3	1	0	4	1	0	0	1	10
Humaniora/religionsvetenskap – övrig	3	0	0	1	0	0	2	7	13
Humaniora	7	3	0	5	1	8	8	9	41
Pedagogik	18	6	5	13	6	2	17	10	77
Specialpedagogik	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Övrig pedagogik	3	0	0	1	0	0	1	0	5
Pedagogik – totalt	21	6	5	14	6	2	18	10	82
Allmän didaktik	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik	9	1	1	0	0	1	0	0	12
Ämnesdidaktik övriga	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Didaktik – totalt	11	1	1	1	0	1	0	0	15
Pedagogiskt arbete	1	0	1	1	0	0	1	0	4
Lärande	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Pedagogik/Didaktik	34	7	7	16	6	3	19	10	102
Utbildningssociologi	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Sociologi	0	1	1	4	1	1	4	2	14
Statsvetenskap	0	1	0	0	0	0	3	2	6
Övrig samhällsvetenskap	2	3	6	8	1	2	11	4	37
Samhällsvetenskap – ej ped/did	2	5	7	12	2	3	18	10	59
Samhällsvetenskap – totalt	36	12	14	28	8	6	37	20	161
Övriga	5	0	0	2	0	0	1	1	9
Ej svar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	48	15	14	35	9	14	46	30	211
Tjänstesämne Historia	1	1	0	0	0	6	3	1	12
Språkvetenskap	2	0	0	2	1	0	0	1	6
Humaniora/religionsvetenskap – övrig	1	0	0	0	0	0	2	4	7
Humaniora	4	1	0	2	1	6	5	6	25
Pedagogik	12	4	4	7	3	0	10	12	52
Specialpedagogik	1	2	1	5	1	0	2	1	13
Övrig pedagogik	2	0	0	2	0	1	1	0	6
Pedagogik – totalt	15	6	5	14	4	1	13	13	71
Allmän didaktik	6	0	1	1	0	1	0	1	10
Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik	10	1	0	1	0	0	0	0	12
Ämnesdidaktik övriga	5	1	1	1	1	0	0	0	9
Didaktik – totalt	21	2	2	3	1	1	0	1	31
Pedagogiskt arbete	3	1	2	1	2	1	2	1	13
Lärande	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pedagogik/Didaktik	39	9	9	18	7	3	15	15	115
Utbildningssociologi	0	0	0	0	0	1	3	2	6
Sociologi	0	0	1	3	1	1	2	1	9
Statsvetenskap	0	0	0	0	0	0	2	1	3
Övrig samhällsvetenskap	1	3	2	7	0	0	8	1	22
Samhällsvetenskap – ej ped/did	1	3	3	10	1	2	15	5	40
Samhällsvetenskap – totalt	40	12	12	28	8	5	30	20	155
Övriga	2	0	1	0	0	0	1	1	5
Ej svar/ej tjänst	2	2	1	5	0	3	10	3	26
Totalt	48	15	14	35	9	14	46	30	211

Tabell 20. Medsökandes disputationsämne samt tjänsteämne och beredningsgrupp för projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2005–2011. Antal.

	Didaktik	Effektstudier	Grupprocesser	Individens lärande	Professioner	Utbildningshistoria	Utbildningssystem	Värdefrågor	Totalt
Disputationsämne Historia	5	0	0	1	1	10	6	2	25
Språkvetenskap	8	1	2	17	2	0	2	0	32
Humaniora/religionsvetenskap – övrig	8	1	0	2	0	4	3	9	27
Humaniora	21	2	2	20	3	14	11	11	84
Pedagogik	32	13	10	28	10	5	43	39	180
Specialpedagogik	3	0	0	1	0	2	5	0	11
Övrig pedagogik	4	0	0	0	1	0	0	2	7
Pedagogik – totalt	39	13	10	29	11	7	48	41	198
Allmän didaktik	4	0	0	0	1	0	0	2	7
Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik	20	3	0	1	0	0	0	2	26
Ämnesdidaktik övriga	5	0	0	2	0	1	0	0	8
Didaktik – totalt	29	3	0	3	1	1	0	4	41
Pedagogiskt arbete	4	1	1	1	0	0	7	3	17
Lärande	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Pedagogik/Didaktik	74	17	11	33	12	8	55	48	258
Utbildningssociologi	0	0	0	0	0	1	1	0	2
Sociologi	3	3	2	3	2	0	11	6	30
Statsvetenskap	3	2	0	0	1	0	6	3	15
Övrig samhällsvetenskap	5	6	12	19	4	1	13	9	69
Samhällsvetenskap – ej ped/did	11	11	14	22	7	2	31	18	116
Samhällsvetenskap – totalt	85	28	25	55	19	10	86	66	374
Övriga	22	4	2	8	1	1	2	1	41
Ej disp./ej uppg.	7	2	4	4	0	1	11	2	31
Totalt	135	36	33	87	23	26	110	80	530
Tjänsteämne Historia	2	0	0	0	1	7	5	1	16
Språkvetenskap	5	0	2	17	1	0	2	0	27
Humaniora/religionsvetenskap – övrig	2	0	0	1	0	1	2	6	12
Humaniora	9	0	2	18	2	8	9	7	55
Pedagogik	22	6	7	23	8	2	36	29	133
Specialpedagogik	2	4	2	1	1	0	2	1	13
Övrig pedagogik	5	1	0	3	0	1	2	1	13
Pedagogik – totalt	29	11	9	27	9	3	40	31	159
Allmän didaktik	11	0	1	2	3	0	1	3	21
Ämnesdidaktik naturvetenskap/matematik	20	4	0	3	0	0	1	0	28
Ämnesdidaktik övriga	8	1	0	4	0	1	0	0	14
Didaktik – totalt	39	5	1	9	3	1	2	3	63
Pedagogiskt arbete/Lärande	4	1	2	4	1	0	5	3	20
Pedagogik/Didaktik	72	17	12	40	13	4	47	37	242
Utbildningssociologi	0	0	0	0	0	4	5	7	16
Sociologi	2	1	1	1	2	0	8	3	18
Statsvetenskap	3	1	0	0	0	0	2	2	8
Övrig samhällsvetenskap	7	8	2	8	2	1	9	6	43
Samhällsvetenskap – ej ped/did	12	10	3	9	4	5	24	18	85
Samhällsvetenskap – totalt	84	27	15	49	17	9	71	55	327
Övriga	19	1	5	5	1	0	1	1	33
Ej svar/ej uppg./ej tjänst	23	8	11	15	3	9	29	17	115
Totalt	135	36	33	87	23	26	110	80	530

SAMVERKAN 2010 OCH 2011

Samverkanskravet, det vill säga kravet att en projektansökan skall innehålla medarbetare från mer än ett lärosäte, togs bort från och med utlysningen 2011. Vi ska här ta reda på om detta fick några omedelbara effekter på de beviljade projektbidragen. Samtidigt vill vi nyansera bilden av samverkan genom att inte bara granska samverkan mellan lärosäten utan även mellan discipliner samt hur olika former av samverkan framträder i projektens innehåll. Vi har liksom ovan begränsat oss till projektbidrag och således sållat bort foass- och postdok-bidrag samt de specialfall som forskarskolorna utgör.

En central komponent i samverkan är att flera forskare deltar i projektet. Här ser vi ingen större skillnad mellan 2010 och 2011. 20 av 29 projekt 2010 hade medverkande forskare och 2011 fanns medverkande forskare i 24 av de sammanlagt 36 projekten. Vid båda tillfällena fanns medverkande forskare i runt två tredjedelar av projekten. Kanske mest anmärkningsvärt här är att det var så många projekt utan medverkande forskare år 2010 då samverkanskravet fortfarande var inskrivet.

Även om medsökande förekommer i projekten behöver det inte innebära att samverkan överskrider disciplin- och lärosätesgränser. Vid en grov analys av de medsökandes lärosätstillhörighet där vi helt enkelt sammanställt hur många medarbetare i varje enskilt projekt som kommer från projektets värdlärosäte och hur många som kommer från andra lärosäten visar det sig att antalet medsökande från andra lärosäten än värdlärosätet ökat från 2010 till 2011, i såväl absoluta som relativa tal. Av tabell 21 framgår att antalet medsökande från andra lärosäten ökat från 25 till 39 och att förhållandet mellan medsökande från värdlärosätet och andra lärosäten gått från att utgöra en tredjedel till nästan hälften. Beaktar vi discipliner framträder en liknande utveckling.⁸ Andelen medsökande från en disciplin *utanför* huvudsökandes disciplinära tillhörighet har ökat från drygt 37 procent till nästan 56 procent, eller från 15 av 41 till 29 av 52 i absoluta tal (tabell 21). Sett till dessa grova mått kan man alltså hävda att samverkan ökat från 2010 till 2011.

Tabell 21. Medsökande från värdlärosätet respektive andra lärosäten samt inom huvudsökandes disciplin respektive andra discipliner, 2010 och 2011. Antal och andelar i procent.

År	Antal projekt	Antal medsökande	Genomsnittligt antal medsökande	Antal projekt med medsökande	Andel projekt med medsökande	Värdlärosäte	Andra lärosäten	Andel från andra lärosäten	Samma disciplin	Annan disciplin	Andel från annan disciplin
2010	29	78	2,7	20	69 %	53	25	32 %	26	15	37 %
2011	36	83	2,3	24	67 %	44	39	47 %	23	29	56 %

På en något mer precis nivå där vi skiljer ut olika kategorier av lärosäten, tabell 22, framgår att inom den största kategorin, större universitet, sker en viss minskning av det genomsnittliga antalet medsökande per projekt från 2,7 till 2,3. Detta vägs dock upp av att en större andel medsökande hämtas från andra lärosäten, från 29 till 39 procent. Medsökande från andra lärosäten inom projekt förlagda vid de större universiteterna kommer både 2010 och 2011 i hälften av fallen från andra större universitet.

Det bör också påpekas att olika typer av lärosätena har olika förutsättningar för samverkan. Stora universitet kan hitta en mycket bred uppsättning kompetenser inom det egna lärosätet, medan mindre lärosäten inte har dessa resurser. Detta syns också i statistiken. De stora universiteterna är mindre benägna att söka medsökande utanför det egna lärosätet än övriga lärosäten. Räkna vi samman 2010 och 2011 och ställer stora universitet mot övriga får vi en andel på 33 procent från andra lärosäten för större universitet mot 57 procent för samtliga andra typer av lärosäten.

⁸ Vi har utgått från huvudsökandes och medsökandes tjänster som indikator på disciplinär tillhörighet.

Tabell 22. Medsökande från vårdlärosätet respektive andra lärosäten samt från olika typer av lärosäten, 2010 och 2011. Antal.

		Antal projekt	Antal medsökande		Medelvärde medsökande	Medsökande vårdlärosäte	Medsökande ej vårdlärosäte	Andel medsökande från annat lärosäte	Större universitet	Nya universitet	Högskola	Övriga	Utländska	Totalt
			Antal medsökande	Medelvärde medsökande										
2010	Större universitet	23	63	2,7	45	18	29 %	54	1	3	3	2	63	
	Nyare universitet	3	9	3,0	6	3	33 %	1	7	1	0	0	9	
	Högskolor	2	6	3,0	2	4	67 %	3	1	2	0	0	6	
	Övriga	1	0	0,0	0	0		0	0	0	0	0	0	
	Totalt	29	78	2,7	53	25	32 %	58	9	6	3	2	78	
2011	Större universitet	24	54	2,3	33	21	39 %	45	2	5	0	2	54	
	Nyare universitet	7	16	2,3	8	8	50 %	4	8	2	1	1	16	
	Högskolor	3	6	2,0	3	3	50 %	2	0	4	0	0	6	
	Övriga	2	7	3,5	0	7	100 %	7	0	0	0	0	7	
	Totalt	36	83	2,3	44	39	47 %	58	10	11	1	3	83	

På grund av den låga volymen vi arbetar med är det vanskligt att gå in och analysera förändringar i samverkan mellan ämnen på en finare nivå. Det är egentligen bara Pedagogik och Didaktik som man kan uttala sig om, se tabell 23 nedan. Pedagogernas främsta samarbetspartners är 2011, liksom 2010, andra pedagoger även om man 2011 också samarbetar med övriga samhällsvetenskapare. Didaktikerna har i absoluta tal ökat antalet medsökande till 2011 varav de flesta verkar inom Didaktik och Pedagogik. Sett till förhållandet mellan huvudsökandes disciplin och andra discipliner samarbetar didaktikerna både 2010 och 2011 i större utsträckning med andra ämnesföreträdare än vad som är fallet för pedagogerna.

Tabell 23. Tjänsteämne för huvudsökande och för medsökande till projekt finansierade av den utbildningsvetenskapliga kommittén, 2010 och 2011. Antal.

År	Ämne huvudsökande	Antal projekt	Tjänsteämne							Totalt antal medsökande	Medsökande samma disciplin	Medsökande annan disciplin
			Pedagogik	Didaktik	Humaniora	Övrig samhällsvetenskap	Övriga ämnen	Fo-ass/Post-doc	Ej tjänst/uppg.			
2010	Humaniora	3	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1
	Pedagogik	9	12	1	0	0	1	0	1	15	12	3
	Didaktik	8	1	4	2	1	2	0	0	10	4	6
	Övrig Samhällsvetenskap	6	1	1	2	9	0	0	0	13	9	4
	Övriga ämnen	1	1	0	0	0	1	0	0	2	1	1
	Ej tjänst/uppg.	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totalt	29	15	6	4	11	4	0	1	41	26	15
2011	Humaniora	3	1	0	0	1	0	0	0	2	0	2
	Pedagogik	9	10	1	1	5	0	0	0	17	10	7
	Didaktik	9	5	6	2	0	1	1	0	15	6	9
	Övrig Samhällsvetenskap	5	0	1	0	5	0	1	1	8	5	3
	Övriga ämnen	3	2	1	0	0	1	0	0	4	1	3
	Ej tjänst/uppg.	7	4	0	0	1	0	1	0	6	1	5
	Totalt	36	22	9	3	12	2	3	1	52	23	29

Utöver dessa numerära analyser baserade på information som registrerats i VRs projektdatabas har vi även granskat hur olika typer av samverkan framkommer i ansökningarnas forskningsprogram. Tabell 24 visar att samverkan är mer framträdande än vad som framgår av analyserna av medsökande ovan. När vi beaktar vad som skrivs i projektbeskrivningarna ökar antalet och andelen projekt som berör samverkan i någon form (mellan lärosäten, utifrån metoder eller över disciplingränserna). Den sammantagna bilden är att det i närmare 90 procent av projektansökningarna 2010 och 83 procent av projektansökningarna 2011 förekom någon form av samverkan enligt här tillämpade definitioner. Påfallande är också att mest vanligt förekommande är att samverkan byggs upp kring forskare som behärskar olika former av metoder, vilket skrivs fram i 22 av 29 projekt 2010 och 26 av 36 projekt 2011. Att samverkan med andra lärosäten planeras skrivs fram i 18 respektive 20 fall, vilket är något färre än de antal projekt som sätter upp medarbetare från andra lärosäten, 20 resp. 24, se tabell 21 ovan. Samarbeten på disciplinär grund lyfts fram i 10 och 11 fall.

Tabell 24. Samverkansformer som de framgår i ansökningarnas forskningsprogram, 2010 och 2011. Antal och andelar i procent.

År	Antal projekt	Totalt samverkan	Lärosäten	Metod	Disciplin
2010	29	26	18	22	10
2011	36	30	20	26	11
2010		90 %	62 %	76 %	34 %
2011		83 %	56 %	72 %	31 %

Vi ska avslutningsvis lyfta fram några exempel på hur samverkan kan skrivas fram i projektbeskrivningarna för att ge en mer tydlig bild av vad samverkan kan innebära. Det blir också uppenbart att de olika samverkansgrunderna kan kombineras. Exempelvis kan en statsvetare från ett annat lärosäte både ge disciplinär kompetens och någon form av metodologisk kompetens till ett utbildningshistoriskt projekt samtidigt som ytterligare ett lärosäte involveras.

Nihad Bunars projekt *Nyanlända och lärande – en tvärvetenskaplig studie om nyanlända elevers lärandevillkor i den svenska skolan* är ett bra exempel på disciplinär samverkan. Det samlar fyra forskare med olika disciplinär tillhörighet – förutom projektledaren, som är disputerad i sociologi, medverkar en forskare i tvåspråkighet, en etnolog samt en doktorand i barn- och ungdomsvetenskap. Även om det inte är frågan om något direkt samarbete mellan olika lärosäten, samtliga är anställda vid Stockholms universitet, är projektet institutionsöverskridande, de ingående forskarna återfinns på tre olika institutioner (Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot språk och språkutveckling, Pedagogiska institutionen och Institutionen för barn- och ungdomsvetenskap). Lärosätesövergripande samverkan uppnås dock på annat sätt. I ansökan understryks särskilt att de samverkande forskarnas omfattande nätverk kommer att nyttjas flitigt för att säkra arbetets kvalitet. Nationellt finns etablerat samarbete med Göteborgs universitet och Umeå universitet. Internationellt finns etablerade samarbeten med bl.a. Universitetet i Trondheim, Northeastern University i Boston, University of Texas at San Antonio, Groninge University i Holland, E.G. West Institute for effective schooling i USA, Universitat Autònoma de Barcelona och Danmarks pedagogiska universitet i Köpenhamn. Planer finns på en referensgrupp för att kommentera projektets pågående arbete med representanter från ovan listade samverkande lärosäten samt företrädare från skolor och kommuner. Det finns alltså här en ambition att samverka med aktörer utanför akademien.

Ett exempel på ett projekt där de olika undersökningsterrängerna skapar en samverkan står att finna i Leif Stenbergs projekt *Transnationell utbildningsmobilitet i Asien: en tvärvetenskaplig studie av ungas strategier och utbildningsvillkor*. Undersökningar planeras i flera olika länder: Syrien, Turkiet, Indien, Thailand, Malaysia, Indonesien och Singapore. Forskarna som är förtrogna med de olika nationella terrängerna representerar också olika flertal discipliner – två islamologer, två socialantropologer, en sociolog samt en historiker ingår, vilket tillför projektet en samverkan över disciplinär gränser. Det gör också att skilda såväl teoretiska, metodologiska och disciplinära angreppssätt samsas i projektet. Därtill utgör projektet en samverkan över lärosätesgränsen, genom att forskare från både Lunds universitet och Göteborgs universitet deltar. Likaså framträder vikten av de deltagande forskarnas internationella nätverk och kontakter tydligt. Under rubriken *Internationellt och nationellt samarbete*

understryks att de sedan länge upparbetade kontakterna med universitet och forskare i Asien är en förutsättning för projektets genomförande.⁹

De disciplinära samarbetena kan ske mellan mer eller mindre närliggande ämnen. I de två ovan nämna exemplen sker de disciplinära samarbetena inom ramen för humsam-området. Gunnel Colneruds projekt *Simulerade provokationer – lärarstudenters strategier för och utveckling av ledarskap* är exempel på ett projekt som består av ett tvärvetenskapligt samarbete mellan två ämnen som befinner sig inom olika vetenskapsområden, datavetenskap, Institutionen för Datavetenskap, och utbildningsvetenskap, Institutionen för beteendevetenskap och lärande, båda vid Linköpings universitet. Samarbetet har växt fram genom att ett pedagogiskt problem identifierats: svårigheten för lärarstudenter att öva samtliga aspekter av ledarskap och därmed också den begränsade möjligheten att studera vilka strategier och färdigheter unga lärare för med sig ut i verksamheten. Datainsamlingen sker genom automatisk registrering av försökspersonernas handlingsval i simuleringen samt en simulated recall intervju, STR. Registreringen av handlingsvalen i simuleringen bearbetas statistiskt medan innehållet i STR analyseras med kvantitativ innehållsanalys. Tekniken utvecklas fortlöpande under projektets genomförande vad avser den virtuella miljön, från ett scenariobaserat spel till ett simuleringsbaserat system. Insamlandet av data för analys kommer således att ske jämsides och fortlöpande med utvecklandet av tekniken. En förhoppning finns hos de engagerade forskarna om att simuleringar ska kunna förstärka lärarutbildningen inom fler områden om tekniken i detta projekt visar sig framgångsrik.

En annan typ av samverkan utgör Eva Hjörnes projekt *En skola för avvikare: En studie av undervisningspraktiker och identitetsformering i särskilda undervisningsgrupper*. Projektets syfte att vara ett bidrag till ökad förståelse för varför skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd oftast har negativa aspekter för de enskilda individerna och deras skolframgångar till skillnad från vad dess ambition är. Samtliga ingående forskare har erfarenhet av forskningsområdet och alla är på olika sätt kopplade till pedagogik, specialpedagogik och lärarutbildning. Samarbetet sker här framför allt genom att forskare från olika lärosäten samverkar, forskare från tre lärosäten ingår: Göteborgs universitet, Uppsala universitet samt Högskolan i Jönköping. Det finns även en teoretisk och metodologisk pluralism som bottnar i att olika forskare för in olika kompetenser. Projektet har sin utgångspunkt i såväl ett sociokulturellt/socialkonstruktivistiskt perspektiv som ett etnometodologiskt perspektiv och kombinerar en mängd av metoder inom de tre planerade delstudierna: En enkät till alla Sveriges kommuner för att bedöma omfattningen av förekomsten av specialgrupper för elever i behov av särskilt stöd, etnografiska observationer av undervisningssituationen i dessa specialgrupper, fokusgruppsintervjuer med rektorer och föräldrar samt analys av skolplaner och nationella styrdokument. Vad avser nationella och internationella samarbeten listas kontakter på personnivå vid såväl svenska som utländska lärosäten.

Dessa fyra exempel visar på att samverkan kan se mycket olika ut och vi hade kunnat visa på en än större spännvid i samverkan genom att inkludera ytterligare projekt. Vad gäller frågan om samverkan ökat eller minskat från 2010 till 2011 blir vår generella slutsats att det finns lite som tyder på att samverkan minskat på något avgörande sätt. Men vi bör hålla i minnet att underlaget är kvantitativt sett litet, endast 29 projekt 2010 och 36 projekt 2011. Vi rekommenderar därför att utvecklingen följs upp om några år då det kommer att finnas bättre underlag för mer stabila jämförelser.

⁹ Utöver de enskilda forskarnas kontaktnät koordineras Lunds universitet tre program inom Erasmus Mundus External Cooperation Window (ett i Kina, ett i Indien samt ett i Mellanöstern), i vilka projektets forskare är delvis engagerade och därmed också har goda kontakter med det akademiska Asien.